MOZAIK

Nagykönyv

1971–2006

A magyar Mozaik története

Mozaik nagykönyv
A magyar Mozaik története 1971-2006

ISBN 963 86883 5 1

RATIUS KIADÓ
2006

Felelős kiadó: a Ratius Kiadó Kft. ügyvezetője
Szerkesztette: **Rácz András**
Nyomdai előkészítés: **Painters Grafikai Bt.**
Nyomdai kivitelezés: **AduPrint Kiadó és Nyomda Kft.**
Felelős vezető: **Tóth Béláné**

Nagykönyv

Összefoglaló kötet
a magyar Mozaik történetéről

1971-2006

Bevezető, a Mozaikról általában

Dig, Dag, Digedag
A három bátor manó egymástól alig különbözik. A fekete Dig, a szőke Dag és a vörös Digedag egyformán gondolkozik. Mindig az elnyomottak pártján állnak, s mindig kiállnak az igazság mellett.

Abrax, Brabax, Califax
Abrax szertelen lélek, erénye a bátorság. Kissé meggondolatlan ugyan, de nagyon szeretetreméltó. Brabax rendkívül művelt, mindent tud, és mindent megmagyaráz. Califax igazi haspók, de nem csak a saját hasára gondol, barátairól is ő gondoskodik.

Ha vissza tudnánk szaladni az időben úgy huszonöt, harminc évet, s ott egykori önmagunkkal találkozhatnánk, alighanem úgy pillantanánk meg magunkat, amint hason fekve heverünk a gyermekszoba padlóján, s elmélyülten böngésszük az akkori Mozaikot.

Érdekes egy időutazás ez. Megtehetjük bármikor. Elég benyitnunk a gyerekszobába, rápillantanunk tíz év körüli csemeténkre, s csaknem ugyanazt fogjuk látni, amit az időgép segítségével láthatnánk: önmagunkat, hason fekve a padlón, önfeledten böngészve a Mozaikot.

Lenyűgöző újságot tart kezében olvasónk. Nem csupán történeteiben, de a valóságban is képes időugrást létrehozni. Németországban a saját jövőnket is megmutatja. Ott a legidősebb rajongók már régen nyugdíjasok. Elég bekopogtatni tehát nagyapa szobájába, és megláthatjuk jövendő önmagunkat, amint a fotelben gubbasztva, megkopott szemünket erőltetve betűzgetjük a három manó legfrissebb kalandjait.

Nemzedékeket kapcsol össze ez az újság. Nemzedékeket, sőt korokat köt össze. Elkalandozhatunk általa a régmúltba vagy előrelibbenhetünk a távoli jövendőbe. De összekapcsol országokat, távoli földrészeket, ha belefeledkezünk a kalandba, amit átélhetünk általa.

Összekapcsolja az embereket: gyermekeket és felnőtteket, magyarokat és külföldieket, olvasókat és kép-nézegetőket, történelmi alakokat és távoli földrészek lakóit. A felnőttek sem csupán a nosztalgia kedvéért lapozgatják. Sokkal inkább azért, mert ők is találnak benne olyasmit, amit máshol egyre kevésbé lelhetnek meg.

A három manó – akár Dig, Dag, Digedag, akár Abrax, Brabax, Califax a nevük – varázslatos kalandokba vezetnek bennünket, izgalmas történelmi korokba, messzi világrészekre kalauzolnak. Ahogy véget ér egy történet, máris izgalommal várjuk az új kalandot, s ahogy egyre több kalandot ismerünk meg, úgy leszünk egyre kíváncsibbak arra is, honnan jöttek barátaink, merre jártak korábban, s miféle új történeteket rejtenek még a Mozaik füzetek.

Sajnos e titkokat csak nagyon kevesen ismerik. Alig tucatnyi olyan gyűjtő található Magyarországon, aki valamennyi eddig megjelent Mozaikot kedvére átlapozhatja, mert otthon őrzi a teljes sorozatot. S közülük is csak néhányan vannak olyanok, akik a Mozaik hosszú történetének minden elemét ismerik.

Az ő tudásukat gyűjtötte most egybe ez a kötet, hogy minden barátunknak elmeséljük – ha nem is a kalandok sokaságát – de legalább azt, mikor merre járt a három manó, mikor, hogyan készült kedvenc lapunk, a Mozaik.

Induljon hát az időutazás! Lássuk, hogyan született meg ez a nagyszerű magazin ötven esztendővel ezelőtt, miféle kalandokon vezetett át az elmúlt években, milyen holnap vár barátainkra, a bátor manókra.

A német Mozaik 1955-től 2005-ig

Kultúrharc

A keletnémeteknél abban az időben kevés képregényújság jelent meg (a legjelentősebb ezek közül talán a Frösi volt, amelyben később magyar képregények is jelentek meg: főképpen Sebők Imre illetve Zórád Ernő képregényei, de volt egy-két Korcsmáros is). Az NSZK-ból ugyanakkor gyakran bejutottak az országba nyugati képregények. Ezt az akkori vezetés kifejezetten károsnak tartotta az ifjúság szempontjából, még jogszabályt is hoztak, ami a „szennyirodalomnak" minősített képregények elkobzásával és megsemmisítésével fenyegetett, és a mindenkori nevelőket tette felelőssé, ha a gyerekeknél ilyen újságokat találtak. A korabeli törvény két év börtönnel és pénzbírsággal sújtotta az ilyen képregények előállítóit és terjesztőit, valamint azokat a nevelőket, akik eltűrik vagy támogatják a gyerekeknél a képregények birtoklását. Mivel a jogszabálynak nem sok hatása volt és a nyugati képregények egyre népszerűbbé váltak, a Zentralrat der Freien Deutschen Jugend, azaz a Német Ifjúság Központi Tanácsa elhatározta, hogy ellentámadásba lendül, és egy saját, szocialista képregényt adnak ki. 1955. áprilisában megjelent az ATZE nevű magazin, ami a Frösi-hez hasonlóan inkább a 9-10 évesnél fiatalabb korosztályt szólította meg.

Hannes Hegen ebben az időben állított be az FDJ alá rendelt Verlag Neues Leben kiadóhoz egy nagy mappával, ami a saját vázlatait tartalmazta. Azt tervezte, hogy saját, folytatásos képregényt ad ki, amelynek hősei három manó: Dig, Dag és Digedag. A kiadó akkori vezetőjének, Bruno Petersonnak kapóra jött az ötlet, hiszen ezzel a fiatalok egy másik, valamivel idősebb rétegét is meg lehetne célozni. Mivel a rajzok is tetszettek, Hegen megkapta a nagy lehetőséget.

A képregény első száma 1955. decemberében jelent meg. 1956-ban és 1957. első félévében negyedévente, 1957. júliusától kezdve pedig havi rendszerességgel jelent meg az újság.

A három manó nevéhez állítólag Hegen faliórájának ketyegése adta az ötletet: Tik, Tak, Tiketak: ebből lett Dig, Dag, Digedag.

Mai szemmel nézve is rendkívül vonzó, szerencsére minden konkrét politikai utalást mellőző kiadvány született ötven évvel ezelőtt Kelet-Berlinben. A Mozaikot ugyanis a hajdani Német Demokratikus Köztársaságban, 1955-ben alapította a Verlag Neues Leben. Az ifjúsági és gyermekkönyveket, folyóiratokat megjelentető állami kiadó közelítőleg a magyar Móra Könyvkiadó NDK megfelelője volt. Többnyire igényes kiadványok kerültek ki nyomdagépeik alól, de azért egy-egy erősen átpolitizált, osztályharcos művük is napvilágot látott. Szerencsére a Mozaik sosem tartozott ezek közé. Vidám szelleme, humoros bölcsessége a szocialista tábor legjobb gyermeklapjává tette.

Ma már elképzelni is nehéz, hogyan győzte meg a fiatal grafikus, Johannes Hegenbart, azaz Hannes Hegen a vaskalapos NDK párt-vezetőket arról, hogy szükség van egy ilyen kiadványra. Hogy nehéz dolga volt, abban biztosak lehetünk. Európa keleti felét még jobbára személyi kultuszok uralták. Németországot Walter Ulbricht, a Német Szocialista Egységpárt főtitkára vezette a marxizmus-leninizmus útján. Javában dúlt a hidegháború, sőt Kelet-Németország túlesett az első, sztrájkokkal, tüntetésekkel járó, úgynevezett júniusi felkelésen is. Épp csak a berlini falat nem húzták még föl...

Talán éppen a Nyugattal való rivalizálás vitte rá az NDK kultúrpolitika vezetőit arra, hogy támogassák Hannes Hegen kezdeményezését. Akár így, akár úgy, tény, hogy 1955. karácsonyán Mozaik címen megjelent egy kedves képregényújság, három manó, Dig, Dag és Digedag főszereplésével.

A magazin hónapról hónapra, évről évre egyre több olvasót vonzott, tartalma egyre érdekesebb, izgalmasabb lett. Néhány esztendő alatt kialakult a Mozaik ma is ismert szerkezete: az újság a főszereplők kalandjait meséli el, többnyire hosszú folytatásokban. A magazin első fénykorát a hatvanas-hetvenes évekre datálhatjuk, amikor az NDK amúgy is a keleti blokk gyermekkultúrájának legjobb alkotásaival állt elő. Ekkor születtek a legendás Winnetou-filmek, a jugoszláv Gojko Mitics főszereplésével, és ekkor futotta be kalandfilmes karrierjét az NDK-ba emigrált Dean Reed is.

Minden ment a maga medrében, egészen 1975-ig, amikor elvált egymástól a kiadó és a rajzoló. Hannes Hegen letette a ceruzát és soha többé nem folytatta az általa kitalált három manó, Dig, Dag és Digedag történetét.

Kezdetben azonban még nem dőlt el, hogy emberfigurák, vagy a külföldön népszerű Donald Kacsa és Miki Egér mintájára állatok legyenek a szereplők: a 3. szám egy vaddisznócsalád történetét meséli el, akik vonaton vidékre utaznak és mindenféle galibát okoznak, az 5. szám pedig egy kacsáról szól, aki téli utazást nyert egy vetélkedőn.

Az első pár számot Hegen berlini lakásán készítették és az egész szerkesztőség csak néhány főből állt. Az első füzet 150.000 példányban jelent meg, a harmadiktól pedig 250.000-re emelkedett a példányszám. Kezdetben viszonylag a különböző pártszervek beleszólásától függetlenül tudtak alkotni, de később rendszeresen ütköztek falakba a felső vezetés miatt.

Hegen mellett meg kell említeni Lothar Dräger nevét, aki az Abrafaxok történetét 1976-tól 1991-ig írta, s aki 1958-ban csatlakozott a csapathoz, mint társszerző.

Nagy András

Váltás

Az utolsó szám, ami a Verlag Junge Welt gondozásában jelent meg, az 1991/9-es szám volt. Ezt már csak kis példányszámban tudták kiadni, mivel a kiadónak, sajnos, a rendszerváltást követő zűrös helyzetben gazdasági nehézségei adódtak. Az 1991/10. számot már a PROCOM Gesellschaft für Kommunikation und Marketing mbH adta ki. A jelenlegi kiadó – Steinchen für Steinchen Verlag Gmbh – 1992. januárjában vette át a füzetet.

A Steinchen für Steinchent a PROCOM vezetői, Klaus D. Schleiter és Anne Hauser-Thiele alapították, hogy a Mozaik a saját lábára állhasson. Az 1991/10. szám azt írja a rajongóknak, hogy az előző kiadó megszűnt, és ezért a 8. és 9. szám nyomtatása és terjesztése csak nehézkesen valósult meg: elnézést kérnek az olvasóktól a késés miatt, és bejelentik, hogy most már minden megoldódott, a Mozaik megmarad.

Nagy András

Fekete zászló alatt

A Mozaik-rajongók régi vágya teljesült azzal, hogy 2001. október 25.-től kedvenceiket végre a mozivásznon is megpillanthatták. A „Fekete zászló alatt" című film története 1997-ben kezdődött, amikor a kiadó két vezetője, Anne Hauser-Thiele és Klaus D. Schleiter megalapította az Abrafaxe Trükkfilm-vállalkozást.
A kezdeményezésben a Mozaik csapatán kívül filmes szakemberek és vállalatok is részt vettek, így készülhetett el 2000-re az egész estés mozi.
A történet szerint Abrax, Brabax és Califax a városi múzeumban ráakad egy különleges aranytálra, amelynek segítségével visszaröppenek a XVIII. századba és egy Karib-tengeri kalózparadicsomban találják magukat. Itt azután a gonosz kalózvezér, a fiatal és csinos kalózleány és természetesen a spanyol királyi kapitány küzdelmébe keverednek. A történetből egyelőre nem árulunk el többet, mert még mindig él bennünk a remény, mely szerint előbb-utóbb Magyarországon is látható lesz az izgalmas mozi.
Azt azonban elmondhatjuk, hogy a látványos rajzfilm készítéséhez elhasználtak egymillió papírlapot, kétezer ceruzát és nyolcszáz radírgumit.
A filmes vállalkozásnak természetesen lesz folytatása is. Ha minden igaz, hamarosan elkészül egy huszonhat részes tévéfilm-sorozat. Sajnos egyelőre ez is csak a német rajongókat fogja megörvendeztetni.

A Verlag Junge Welt Kiadó – amely 1960-ban vette át a lapot – azonban véletlenül sem akarta megszüntetni a sikeres újságot. Új grafikus után nézett, s meg is találta Lona Rietschel személyében, aki új figurákkal és új történetekkel örvendeztette meg az olvasókat. Sokan persze bánkódtak, hogy kedvenceiket nem láthatják többé, ám két dolog is kárpótolhatta őket. Egyfelől az új manók, Abrax, Brabax és Califax éppen olyan izgalmas kalandokba keveredett, mint Digedagék, másfelől azonban Hannes Hegen kötetekbe szerkesztve újra és újra kiadta a húsz év alatt összegyűlt történeteket. E könyvek a mai napig népszerűek Németországban, mint ahogyan Lona Rietschel figurái felett sem járt el az idő.

A rendszerváltás és a német egyesülés során a lap német kiadója, a Verlag Junge Welt komoly problémákkal került szembe. A Nyugatról beáramló versenytársak miatt jelentősen megcsappant a Mozaik iránti érdeklődés. A megszüntetés veszélye fenyegette kedvenc lapunkat, mígnem egy friss társaság megvásárolta azt. Az új kiadó, a Mosaik Steinchen für Steinchen jelentősen átalakította az újságot. A lap átmeneti útkeresés után alkalmazkodni tudott az új korszak új követelményeihez. A szerkesztők, fölismerve a gyermeklappiacon hirtelen föltámadó verseny követelményeit, frissebb, izgalmasabb, a jelen gyermeki kultúrájához közelebb álló tartalommal töltötték meg a Mozaikot.

A Mozaik ma már a maga százhatvanezer példányával Németország egyik legnépszerűbb gyermeklapja, s számos idegen nyelvű kiadása van. Megjelenik Görögországban, Törökországban, Oroszországban, Kínában, Koreában, Indonéziában, és 2001 óta ismét kiadjuk Magyarországon is.

Mozaikkal a Föld körül

A Mozaik első külföldi kiadásai – közöttük a magyar változat is – még a szocializmus idején születtek meg. Néhány szám megjelent Finnországban és Hollandiában, ám ezek a kezdeményezések nem bizonyultak sikeresnek. Akkoriban egyedül Magyarországon tudott gyökeret ereszteni ez az izgalmas képregényújság.
A rendszerváltást követő átalakulás után nagyon sok országban kezdték kiadni a Mozaikot. Egy-egy füzet, vagy egy-két könyv megjelent Csehországban, Franciaországban illetve újabban Horvátországban, a filmet pedig bemutatták Angliában is. E kísérletek sajnos szintén elbuktak. Kínában, Koreában, Görögországban, Indonéziában, Oroszországban és természetesen Magyarországon azonban rendszeresen megjelenik a nagyszerű magazin.

Könyvek, egyebek

A kilencvenes években lezajlott átalakulás után az új kiadó könyvek, füzetek és mindenféle Mozaikos termék előállításával igyekezett olvasói kedvében járni.
A havonta megjelenő lapban közölt történettől független, önálló képregényalbumok közül néhányat a magyar olvasók is megismerhettek, de többségüket ma még csak a német rajongók lapozgathatják.
Érdekes vállalkozás volt az önálló Abrafaxe füzetek kiadása. A nagyobb gyerekeknek, kiskamaszoknak szóló történetek, modern környezetben vezetik vicces kalandokba hőseinket.
Legsikeresebb kezdeményezésnek a régi, harminc évvel ezelőtti történetek gyűjteményes kiadása bizonyult, hiszen az új olvasók így megismerhetik a mai Abrafax-történetek előzményeit.
De a kiadónál vásárolhatnak a rajongók Mozaikos törülközőt, iskolatáskát, töltőtollat, naptárat, kulcstartót, nyakkendőt, sapkát és mindenféle egyéb hasznos és haszontalan tárgyat.

A magyar Mozaik kiadások

Visszaszámlálás

Az első magyar kiadás körülményeiről sajnos nem sokat sikerült kideríteni, még azt sem tudjuk pontosan, hogy az 1971-es és az 1972-es számok mely hónapokban jelentek meg. Az első magyar Mozaik legkorábban 1971. októberében vagy novemberében jelent meg, mert a német párja az 1971. szeptemberi szám. Ugyanígy a '71/2 vagy novemberi vagy decemberi, mert ez a németeknél 1971. októberében jelent meg. Az 1972-es számokat talán negyedévente adták ki.

Ha azonban az 1975-ös befejezéstől számolunk visszafelé, akkor figyelembe kell vennünk azt, hogy Németországban a teljes Orient sorozat megjelent, majd ezt követte a nálunk is kiadott hat darab Irgum-Burgum lovagos történet. Ez azt jelenti, hogy a németek tizenegy hónappal jártak előttünk. Tíz szám maradt ki ugyanis a magyar Orient szériából és a továbbiakban mi egy hónap késésben voltunk. Ez esetben az 1971-esként datált, első magyar Mozaikot valójában 1972. augusztusában adták ki, szeptemberben következhetett a '71/2, majd havonta kényelmesen jöhetett a három valóban '72-es szám decemberig.

A kiadók

A magyar Mozaiknak az ősidőkben, azaz 1971. és 1990. között nem volt hazai kiadója. A lap magyar mutációját Kelet-Németországban készítették. Berlinben készült a fordítás, a lipcsei nyomdában az újság. A kész magazin a Magyar Posta terjesztésében jutott el a hazai olvasókhoz. Ilyen körülmények között nagyon is jól érthető az, hogy a német rendszerváltás illetve a KGST megszűnésével egy időben kénytelen-kelletlen megszűnt a Mozaik magyar kiadása is.

2001-ben a kimondottan e célból létrejött Abrafaxe Kiadó kezdte újra a hazai Mozaik megjelentetését. A vállalkozást Cselovszky Róbert vezette. A lapot 2003. novemberétől a korábban is gyermeklapkiadással foglalkozó N-Press Kiadó gondozta, amely a Mozaikkal össze nem függő okok miatt hamarosan Lugas Kiadóra változtatta nevét. Az N-Press-Lugas Kiadótól egy aprócska családi vállalkozás, az újonnan alakult Ratius Kiadó vette át a lapot 2004. májusában.

A lap 1971-ben jelent meg Magyarországon, alighanem valamiféle KGST-csere keretében kaptuk. A bizonyára jelentéktelennek számító üzlet részleteire ma már senki nem emlékszik. Talán téliszalámit, talán Ikarusz-buszt adtunk érte.

Akkoriban a három manó története a polgárháború felé sodródó Egyesült Államokban játszódott. A beköszöntőben ezt írja az ismeretlen szerkesztő: „Ezek a történetek Mark Twain, Friedrich Gerstacker és Jack London Amerikáját elevenítik föl, új, képes, néha humoros módon. A gyerekeket elgondolkoztatja, fantáziájukat fejleszti, humanista mivoltukat erősíti."

Sajnos a magyar olvasók a történet közepébe csöppentek. Az izgalmas előzményekről semmit sem tudhattak. Ennek ellenére, megjelenése után rövid idő alatt népszerű lett az új lap, amely egyre több gyermekhez juttatta el a történelem, a kultúrtörténet és valóban, a humanista világszemlélet kincseit. Ráadásul még a német nyelvtanulást is segítette, hiszen az előzményekről a hajdani NDK-Centrumban kapható Mozaik kiadványokból tájékozódhattak az érdeklődők.

Sajnos akkoriban a kiadás rendkívül töredezettre sikerült. Az amerikai kaland befejeződése után elinduló Orient szériát, Digedagék keleti kalandját elmetszette a grafikus és a német kiadó szakítása. Így Magyarországon kurtán-furcsán véget ért az alig elkezdett új kaland. Helyette egy régi – eredetileg a hatvanas években megjelent – sorozatot, Irgum-Burgum lovag történeteit kezdte kiadni a német lapgazda. Ám hat szám megjelenése után 1976. februárjára elkészült a Lona Rietschel-féle változat. Ekkor sürgősen befejezték a középkori történetet és belevágtak az Abrafaxok kalandjaiba. Azok a gyerekek, akik ekkoriban rajongással szerették az újságot, csak értetlenül kapkodták a fejüket a sok elvarratlan szálat látva. Ám lassan megnyugodhattak. 1976. februárjától kezdve a német történetekkel párhuzamosan haladhatott a magyar kiadás.

Tizennégy boldog esztendő következett a Mozaik történetében. Végre épkézláb történetek, befejezett kalandok szórakoztatták és tanították a magyar gyerekeket is. Ráadásul a hetvenes évek végén a kaland éppen Magyarországon játszódott, így aztán könnyű volt szeretni az újságot. A magazin a nyolcvanas évek végére az egyik legnépszerűbb hazai gyermeklappá duzzadt, egy egész nemzedék ismerte meg a világtörténelem, a kultúrtörténet, az emberi viselkedés titkait a Mozaik segítségével, és persze egy egész generáció tanult meg olvasni általa.

Sajnos a vidám hónapok egyszer véget értek. 1990. áprilisában – hosszú időre – utoljára jelent meg Magyarországon, magyar nyelven a Mozaik. A német kiadó a rendszerváltást követően bajba jutott, s abban az esztendőben kénytelen volt megszüntetni a lap külföldi kiadását. Sok olvasó bánatára Magyarországról is eltűnt a kedves újság.

Nehéz volt beletörődni a veszteségbe. Sokan nem is törődtek bele teljesen. Ám ekkor még a rajongók többsége gyerek vagy éppen fiatal felnőtt volt. Nagyon sokakban ott motoszkált a szándék, hogy újraindítsák gyermekkoruk kedvenc magazinját. Ám ahhoz, hogy a szándék tetté érhessen, idő kellett. Idő kellett ahhoz, hogy a gyerekekből felnőttek, a fiatalokból tapasztalt középkorúak legyenek.

Tulajdonképpen egy véletlennek köszönhető az, hogy 2001-ben feltámadhatott a magyar Mozaik. Két hajdani olvasó, Prekop Csaba és Cselovszky Róbert a bolognai nemzetközi könyvvásáron bukkant rá a Mozaik standjára. Rövid idő alatt sikerült megállapodniuk a német kiadóval, így 2001. októberétől ismét megjelenhetett magyar nyelven a nagyhírű magazin. A hazai kiadás a Németországban 1994-ben elindult ókori történettel kezdődött, így ma csaknem nyolc évvel jár a magyar Mozaik a német mögött. Ráadásul az 1990-ben be nem fejezett japán-kínai történet vége, illetve az azt követő, a középkori Európában játszódó kaland sokáig teljességgel ismeretlen maradt a hazai olvasók előtt.

Az újrainduló magazin azonban eleinte nem váltotta be a hozzá fűzött kiadói reményeket. Éveken át veszteséget termelt és csak a lelkesedés tartotta fenn. Többszöri kiadóváltás után, a 2004. évtől kezdődően a Ratius Kiadó – az ismét szélesedő rajongói táborra támaszkodva – lassan úrrá lett a nehézségeken. Ma már a Mozaik ismét több ezer gyermeknek kínál kalandot, nevetést, szórakozást. Remélhetőleg éppen akkora örömöt és tudást ad a mai olvasóknak, mint amekkorát harminc esztendővel ezelőtt szüleiknek adott.

A Digedag könyvek

A Mozaik a nyolcvanas években rendkívül sikeres gyermekkiadvány volt. Hatalmas olvasói és gyűjtői tábora az akkor legnagyobb hazai gyermekkönyvkiadót, a Mórát arra ösztönözte, hogy könyv alakban megjelentesse a Magyarországon még soha ki nem adott történeteket. A vállalkozás fényesen indult. 1987-ben, Dani Tivadar fordításával harmincezer példányban megjelent a Digedagék amerikai történetének első hat füzetét tartalmazó kiadvány. Így az olvasók, akik a hetvenes évek elején megismerkedhettek az amerikai kaland végével, a nyolcvanas évek végén megismerkedhettek a történet legelejével. Ha ez így kissé komplikáltnak is tűnik, ne ijedjenek meg: nem a mondat volt bonyolult, hanem az élet.

Sajnos a kezdeményezésnek akkor nem lett folytatása. Akkor nem, csak 2005-ben, amikor a Ratius Kiadó megkezdte a Hannes Hegen-féle Digedag kötetek sajtó alá rendezését.

1971/1–1975/5

A történetek

1971/1–1975/5 Digedagék Amerikában

A magyar olvasók Digedagék amerikai kalandjának kellős közepébe csöppennek. Nem tudhatják azt, hogy a három bátor manó eredetileg a New Orleans Magazin újságírója és így akadnak egy titokzatos aranybánya rejtekére. Hőseink el is jutnak a Sziklás-hegységbe, ám ott csak egy öreg aranyásót találnak, néhány marék aranyrög társaságában. A Mississippi torkolatához visszatérő manók ezenközben a rabszolga-felszabadítás néhány lelkes hívével találkoznak és maguk is bekapcsolódnak a „Rabszolga-expressz" munkájába, amely a rabszolgatartó Délről a szabad Északra szökteti a feketéket.

Hannes Hegen

Digedagék atyja, a Mozaik spiritus rectora, a keletnémet képregénykultúra nesztora, Hannes Hegen, azzal, hogy megalkotta a három manót, valóságos kultuszt teremtett.

Johannes Hegenbart – mert eredetileg így hívták – 1925. május 16.-án született egy Böhmisch-Kamnitz nevű kisvárosban. A háború előtt Bécsben, 1947. és 1950. között pedig a lipcsei grafikai és könyvművészeti főiskolán tanult. 1950. és 1954. között az „Eulenspiegel" című szatirikus lapnál dolgozott. A legenda úgy tartja, hogy Hegen új életet akart kezdeni a kiadónál s ezért egy új képregényfüzet, a Mozaik megjelentetését javasolta. Elképzelését életrevalónak találta a kiadó, így 1955. december 23.-án megjelenhetett az első füzet három kedves manó, Dig, Dag és Digedag főszereplésével.

Miután 1975-ben Hannes Hegen szakított a kiadóval, megtartotta a Digedag figurákhoz kötődő jogokat, így a Mozaik elvesztette főszereplőit. A kiadó ekkor alkotta meg az Abrafaxokat, hiszen főszereplők nélkül elképzelhetetlen lett volna a Mozaik folytatása.

A kultuszteremtő rajzoló ma visszavonultan él Berlinben és miközben a rajongói levelek tömegeit olvasgatja, a hajdani Digedag-kalandok újbóli kiadásait gondozza.

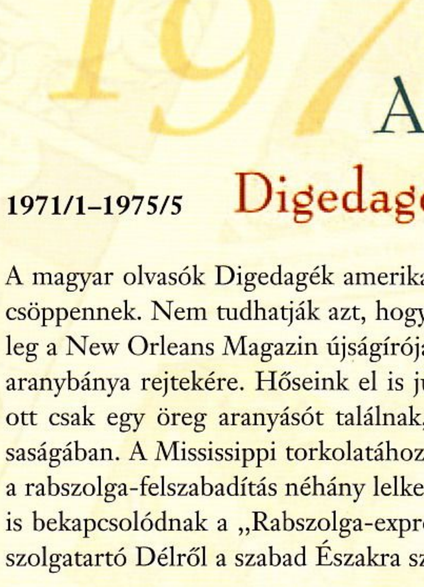

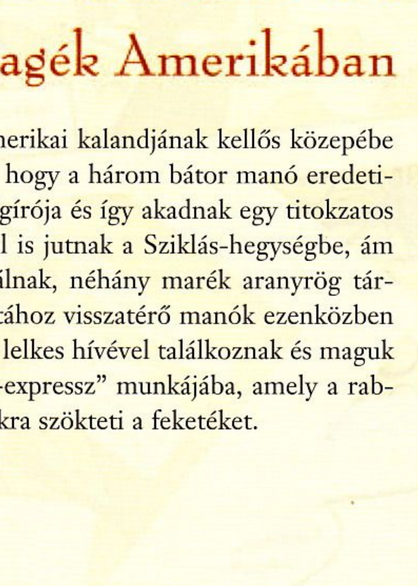

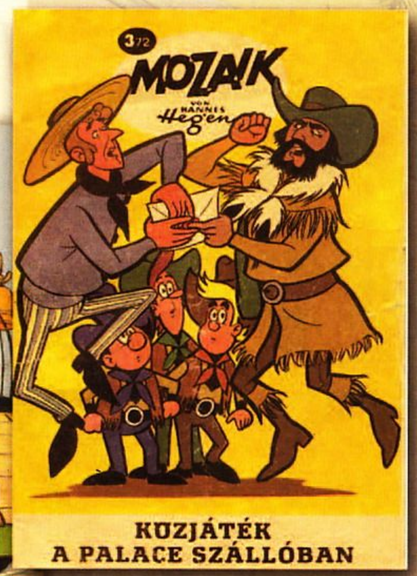

1971. Február 10. Budapesten bemutatják az első négy darab Zsiguli személygépkocsit. • Június 1. Forgalomba kerül a 10 forintos pénzérme. • November 25. Bemutatják Huszárik Zoltán Szindbád című filmjét. • 1972. Január 1. Bevezetik a szocialista országokba szóló külön útlevelet. • Május 26. Kádár János 60. születésnapja alkalmából megkapja a Szocialista Munka Hőse kitüntetést és a Lenin rendet. • December 31. A szilveszteri tévéműsorban fellép Gina Lollobrigida.

Nagy elődök

Német Mozaikrajongói körökben nem egy tanulmány született már arról, milyen rendkívüli hatással adta vissza Hannes Hegen a maga történeteiben Jules Verne fantasztikus ötleteit. Dig, Dag és Digedag, a három bátor manó újra és újra olyan elképzelésekkel áll elő vagy találkozik, amilyeneket Vernénél, a nagy mesélőnél olvashattunk. Tengeralattjárók, léghajók, repülőgépek és mindenféle fantasztikus találmányok bukkannak föl a kalandok során.

Mind az Amerika, mind a Keleti kaland, mind pedig az Irgum-Burgum Bendegúz sorozatban nagy szerepet játszott Hegen társszerzőjének, Lothar Drägernek rajongása a Karl May regényekért: a Winnetou írója számos olyan könyvet is szerzett, amely az arab világban játszódott.

Ne feledjük: a Mozaik nem a modern nagyvárosi mítoszok korában született, hanem az ötvenes években, akkor, amikor az emberi haladás szelleme éppen úgy áthatotta a közvélekedést, mint száz esztendővel korábban, a XIX. század derekán.

Nagy András

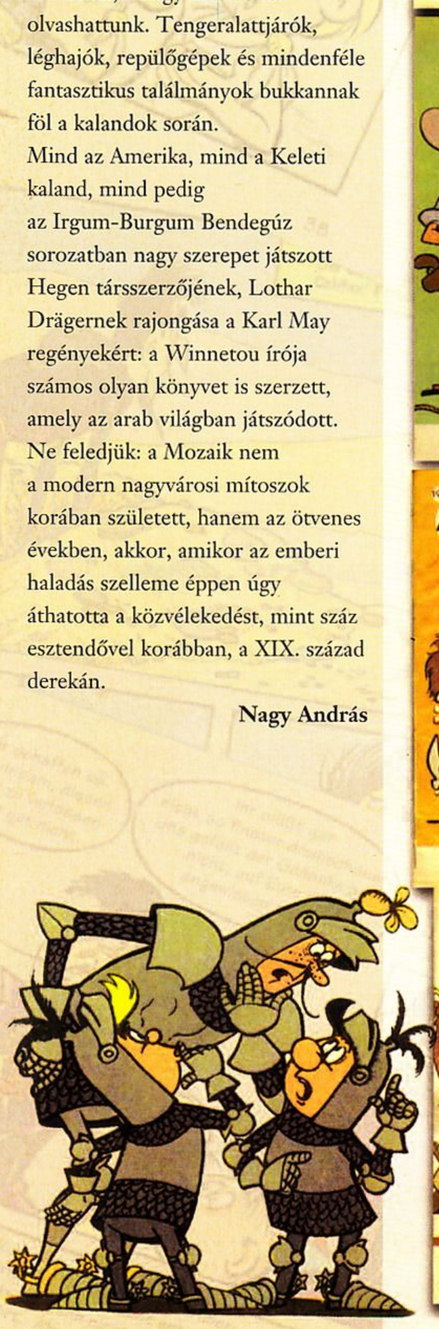

1973. Január. Havi rendszerességgel megjelenik a Mozaik. • **Május 25.** A Miniszertanács az állampolgárok által építhető lakás nagyságát 6 szobában, családi ház esetén 140, lakás esetén 125 négyzetméterben maximálja. • 1974. **Május 28.** Az érettségizők először írnak központi vizsgát matematikából és fizikából. • **Június 17.** Megnyílik a budapesti Domus Áruház. • Az év folyamán: Megjelenik a Rubik-kocka. Hőerőművet.

Színek és számok

Az eredeti német füzeteken a MOZAIK felirat általában piros színnel volt feltüntetve és mellette a füzet sorszáma látszott, az évszámot és a hónap számát az Amerika füzetek már nem jelölték (korábban ez is megjelent a borítón). A magyar Digedag füzetek fekete MOZAIK felirattal jelentek meg, az évszámot és a hónap számát (illetve az első öt szám esetében az éven belüli megjelenés sorszámát) jelölve, Hannes Hegen neve pedig néhány szám borítójáról lemaradt.

Nagy András

Nagyjából itt csatlakozhattak a magyar gyerekek a Mozaik olvasótáborához és végigkísérhették a hosszú történetet, amelynek során Dig, Dag és Digedag újra felkeresi az aranybánya rejtekhelyét, s a helyi indiánok segítségével rá is akad a bányára. Az arany azonban másokat is vonz. A manók nyomában számos kalandor, a gonosz Coffins, a kitartó Doc és Dicek és mások is eljutnak a bányához. Sőt, el is foglalják a bányát, így barátaink nem juthatnak hozzá a mesés vagyonhoz. Amikor azonban Vörös Felhő, az indiánok főnöke megtudja, hogy az arannyal a rabszolgafelszabadítást kívánja támogatni a három manó, megmutatja egy ősi indián áldozati hely hollétét, ahol barátaink elképesztő mennyiségű aranytárgyat találnak.

A bányát időközben felrobbantja a mindenre elszánt Coffins, így a kincsvadászok ismét Digedagék nyomába szegődnek, hogy megszerezzék tőlük az aranyat. Rettenetes hajsza kezdődik, ám közben a kirobbanó amerikai polgárháború tovább bonyolítja a helyzetet. Barátaink immár nem térhetnek vissza New Orleansba, sőt hatalmas kerülővel, San Franciscóból a Panama földszoroson át kell eljutniuk New Yorkba.

Hogy izgalmasabb legyen a mese, a Karib-tengeren egy törpeállam habókos diktátora, aki a hajdani kalózok leszármazottjának képzeli magát, foglyul ejti barátainkat. Izgalmas kalandok után szabadulnak ki a manók az ütődött kalózkapitány rabságából s jutnak el végre a fővárosba, ahol üggyel-bajjal pénzzé teszik a tolték aranykincset. A kétzsáknyi dollárral barátaink a harcoló északi hadsereget támogatják s az általuk adott pénzből egy egész hadosztály küzdhet a rabszolgák szabadságáért.

A történet azonban jóval izgalmasabb, kalandosabb annál, ahogy most dióhéjban elmeséltük. Érdemes lesz elolvasni a közeljövőben megjelenő Digedag sorozat Amerikai köteteit.

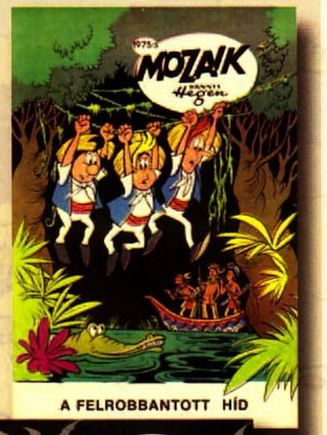

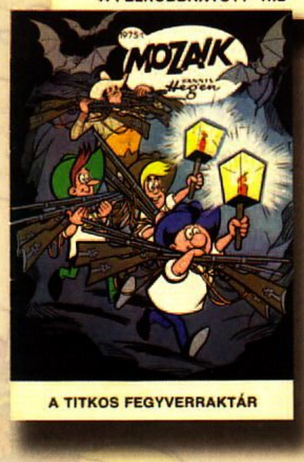

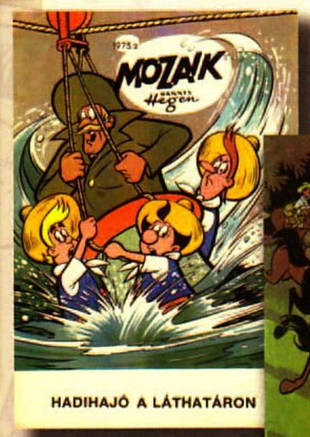

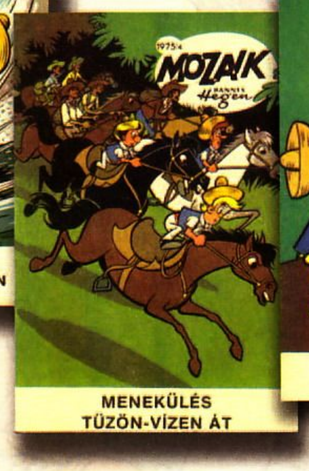

Digedagék keleti kalandja

1975/6–7

A rövidke történet a hanyatló török birodalomban játszódik ugyancsak az ezernyolcszázas évek második felében. Digedagék Isztambulban keveredtek bele a császári udvar cselszövéseibe. Gyakorlatilag véletlenül megmentik a gonosz kincstárnok rabszolganőjét, a szép Fatimát és...

És itt tartsunk egy jó nagy szünetet, mert 1975-ben, amikor a történet magyar nyelven megjelent, nem is folytatódott tovább. Mindössze kétfüzetnyi eseményt követően abbamarad a keleti történet, hogy csak 2005-ben illetve 2006-ban, a három kötetbe szerkesztett gyűjteményes kiadással ismerhessék meg az olvasók a kaland végét.

A folytatásban egyébként barátaink egyre mélyebben bonyolódnak bele a fényességes porta körüli botrányokba, míg végül azt is megakadályozzák, hogy a pénzéhes szultán leverje a lázadó, adómegtagadó aprócska görög sziget népét.

Természetesen a történet végére a szép Fatima is hazatalál sivatagi népéhez és ezzel Dig, Dag és Digedag története örökre véget ér, a sorozatot ugyanis eredetileg 1975-ben rajzolta Hannes Hegen, aki ezt követően nem is folytatta tovább a Digedagos történeteket.

Szerencsére a magyar olvasóknak ekkor még nem kellett végső búcsút venniük szeretett barátaiktól, hiszen a kalandok sora még egy darabig folytatódott.

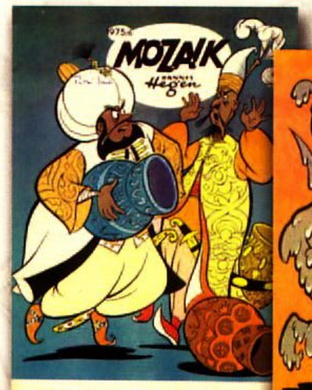

A szakítás

1975-ben a Mozaik elérte az 500.000-es példányszámot és a lipcsei nyomda, ahol nyomták, már nem tudott nagyobb mennyiséget előállítani ugyanazzal a technikával, így egy másikra kellett áttérni. Ezzel a technikával a Mozaik 24 oldalasról 20 oldalasra csökkent volna. Hegen ezt semmiképpen sem akarta, hanem egy korábbi javaslatával állt ismét elő: legyen az újság 32 oldalas, de csak kéthavonta jelenjen meg. A kiadó azonban már korábban szerződést kötött a Postával, hogy havonta jelenteti meg a képregényt, így nem sikerült egyezségre jutni.

A Mozaikon belül is volt egy kis feszültség, mert Hannes Hegen olyan szerződést kötött a külföldön megjelenő MOZAIK könyvekre vonatkozóan, ami alapján 90 %-ban ő és a felesége részesültek a bevételből, a többi alkotó pedig semmit nem kapott. Hegen a saját zsebéből kárpótolta társait.

Végül pedig a kiadó vezetője Wolfgang Altenburger Drägert szerette volna megtenni az újság művészeti vezetőjének. Dräger, aki – Hegen titkáraként – már eddig is oroszlánrészt vállalt a történetek alakításában, elfogadta a lehetőséget, ami Hannes Hegennek nem nagyon tetszett.

A szakítás nem ment simán, mert a kiadó folytatni szerette volna a füzetek megjelentetését, Hegen viszont perelni akart. Végül az a megállapodás született, hogy Hegen gyakorlatilag minden jogot megtartott: az új képregény csak annyiban emlékeztetett a régire, hogy MOZAIK néven, havi rendszerességgel jelent meg, és a hőse három manó volt, akik különböző történelmi korszakokban vándoroltak a világban. Hegen még azt is kikötötte, hogy az átmeneti időben, amíg az új csapat összeáll, az Irgum-Burgum széria első hat füzetét jelentesse meg ismét a kiadó. Ezek Magyarországon is kiadásra kerültek.

Nagy András

Tervtől a megjelenésig

Az új MOZAIK-ot az 1976-os megjelenés előtt már az újra kiadott Irgum-Burgum Bendegúz füzetekben is hirdették. A német 228. füzet hátoldalán az a kép látható, amint a manók malacokon lovagolnak (a "Titkos ösvényeken" című számban aztán a képregénybe is beépítésre került a rajz). A kép alatti szöveg felhívja a figyelmet az új történetek megjelenésére az Abrafaxok bemutatásával.
Még érdekesebb a 229.-ik, utolsó Hannes Hegen füzet, amely végén egy másik kép látható. Harlekin bemutatja a jövendő sorozat többi szereplőjét, az Abrafaxok későbbi társait: Naszreddin Hodzsát, Till Eulenspiegelt, Ludas Matyit, Aesopus-t, Ivanuskát és John Falstaff-ot (A 228. és 229. szám nálunk 1975. decemberében és 1976. januárjában jelent meg és sajnos nem tartalmazzák a fenti képeket.)

Nagy András

1975/8–1976/1

Irgum-Burgum lovag

A hatalmas történet Németországban a hatvanas évek második felében jelent meg, összesen 62 füzetben, de a magyar olvasók mindössze a kaland tizedét, az első hat füzetet láthatták. E történetet 1975-ben és 1976. januárjában olvashatták a hazai gyerekek. E néhány számmal töltötte ki a német kiadó a Hannes Hegennel való szakítás és a Lona Rietschel által megalkotott új figurák megjelenése közötti félévnyi időszakot.

Az izgalmas mese a XIII. századi Itáliába vezeti az olvasókat, ahol Dig és Dag Irgum-Burgum lovag fegyverhordozójaként keveredik elképesztő kalandokba. A lovagnak zűrzavaros elképzelési vannak a maga kiválóságáról, ám csetepatéi közben minduntalan bajba keveredik. Ilyenkor a manók szabadítják ki szorult helyzetéből. Amit a hazai olvasók láthattak a történetből, az csupán annyi, hogy Irgum-Burgum lovag meggyőzi a velencei nagytanácsot egy úszó erőd építésének fontosságáról. A dózse úgy gondolja, hogy az idétlen vállalkozás majd eltereli a városállam titkait kutató kémek figyelmét valóságos céljaikról. A lovag persze bajba kerül, ám egy szerencsés fordulat következtében meghívják a genovai államfői székbe. Hogy ezt elnyerhesse, bikaviadalon kell megmutatnia bátorságát. A küzdelem azonban minden tekintetben szerencsétlen véget ér. Irgum-Burgum rászabadítja a városra a feldühödött bikákat, őt pedig elfogják s kísérőivel együtt gályarabságra ítélik. Csakhogy a hadihajót a rivális városállam, Pisa kalózai támadják meg s természetesen Digedagékat is foglyul ejtik. A hajóról azonban sikerül megszökniük, így ismét szabad emberként kereshetnek új kalandokat.

Hogy mi a történet vége, azt ismét homály fedi, hiszen a magyar kiadás a hat szám után sajnos véget ért.

A közeli jövőben megjelenő Digedag kötetek majd választ adnak a kérdésre. Itt most csak annyit kell elmondanunk, hogy a történet során barátaink eljutnak Dalmácia hegyei közé, belekeverednek a hanyatló bizánci birodalom udvari cselszövéseibe, megismerkednek néhány arab állam uralkodójával, tető alá hoznak néhány esküvőt, felfedeznek egy kincses szigetet, börtönbe kerülnek és kiszabadulnak, és hosszú idő után végre találkoznak Digedaggal, aki ezenközben még Kínába is eljutott. Természetesen végezetül Irgum-Burgum lovagot is hozzásegítik élete álmának megvalósulásához.

A gyűjtés

Igazi Mozaik olvasó nem is képzelhető el komoly gyűjtemény nélkül. Mivel a történet folytatásos, természetes az, hogy az újságot rendre meg kell vásárolni. Ha mégis kimarad egy-egy szám, akkor valahogy be kell szerezni a hiányzó példányt. Előfordulhat ugyanis, hogy éppen a hiányzó újságban találhatóak azok a kulcsmondatok, amik megmagyarázzák a kaland egyes részleteit.
Mostanában egyszerű dolguk van a gyűjtőknek, mert egyelőre a korábbi számok nagy része hozzáférhető a Kiadónál. Harminc évvel ezelőtt azonban ilyen lehetőségük nem volt az olvasóknak. Meg kellett környékezniük az ismerősöket, barátokat, hátha elcserélik velük a kimaradt számokat. Annak idején kártyanaptárért, Piff újságért, esetleg Matchboxért és egyéb hasznos tárgyakért lehetett hozzájutni a kimaradt számokhoz.
Ma sincs ez másképp. Ritka Asterixért vagy éppen ritka Mozaikért cserélnek gazdát az egyes számok.
Vannak aztán olyanok, akik lomtalanítások idején turkálják a szemétkupacokat, és bizony olykor szerencséjük van. Mások újságban hirdetnek és így találnak hiánytalan évfolyamokat. De akad olyan is, aki a MÉH-telepek, zúzdák környékén ólálkodik, hogy lecsaphasson a beérkező kincsekre. És az se baj, ha olyan Mozaikra bukkan valaki, ami már megvan. A másodpéldány jó cserealap lehet.
Minden gyűjtő arra törekszik, hogy egy teljes sorozat birtokába jusson. Izgalmas játék, nemes vadászat és igazán örömteli szórakozás egy efféle gyűjtemény összehordása.
De persze azt sem rejthetjük véka alá, hogy valóban teljes sorozat, olyan, amely minden 1971. és 2005. között megjelent magyar Mozaikot tartalmaz jó, ha egy tucat akad az országban.

1976. Február 3. Leninvárosban átadják a Testvériség gázvezeték első és második szakaszát. • Március 19. A sorkatonai szolgálatot 24 hónapra csökkenti az Országgyűlés. • December 31. Megnyílik a Hilton Szálloda.

Tervtől a megjelenésig

Az elképzelés eredetileg az volt, hogy a manók különböző korok különböző tréfamestereinek kíséretében járják be a világot. Ennek megfelelően kezdődik „A rejtélyes barlang" című első Abrafax szám is: Tréfamesterek mesélnek tréfamesterekről.
A történeteket vázlatos formában már 1975-ben megtervezték egészen 1990-ig. „A rejtélyes barlang" című szám első oldalán Harlekin a Commedia dell'Arte szereplőit mutatja be, akiknek figuráját később a '76-'77-es történet szereplői fogják alakítani. Harlekin mellett, a földön bábok hevernek. Nem mások ők, mint a következő történetek tervezett hősei: Ludas Matyi (itt még bajusz nélkül), Paprika Jancsi (egészen más figura, világos ruhában, körgallérral és piros sapkában), Naszreddin Hodzsa (ő is másképp néz ki, hosszú, fekete szakállal), Till Eulenspiegel (ő a piros ruhás, bohócsapkás figura, aki később sajnos kimaradt a történetből), és Pierrot.
Sajnos az eredeti elképzelésekből később nem minden valósult meg, kaptunk helyettük viszont más, izgalmas meséket.

Nagy András

1976/2–1978/1

Félhold és oroszlán

A három félbecsapott sorozat után 1976-ban végre teljes történettel találkozhattak a hazai olvasók. Az apró dalmát falu hősies szabadságküzdelmével kezdődött az új főszereplők: Abrax, Brabax és Califax máig tartó kalandja.

Barátaink hosszú vándorlás után érkeznek a tengerparti településre, ahol mindjárt belecsöppennek a velencei köztársaság és a török birodalom vetélkedése közben a maga szabadságát kereső falucska küzdelmeibe. A konfliktus a helyi erdő körül robban ki, mivel a velenceieknek új hajókra volna szükségük, ehhez pedig fára. A falubeliek minden áron meg akarják védeni az erdőt s nem riadnak vissza semmilyen cselfogástól annak érdekében, hogy ellássák a velenceiek baját. Ám tudják, hogy győzelmeik csak rövid életűek lehetnek, ha a velenceiek nem kapják meg hajóikat. Ezért Harlekin, a három manó jó barátja fogadást köt a helyi török hatalmassággal, a basával, hogy legyőzi őt egy hajóversenyben. A tét néhány hadihajó. Természetesen barátaink a Brabax által tervezett kerekes hajóval legyőzik a basa leggyorsabb gályáját. Így a velenceiek is megkapják hajóikat s az erdő is megmarad.

A történet egészen jól alakul a falubéliek szempontjából, mert a basa, hogy a szultán előtt jóvá tegye a hajók elvesztését, fölrobbantja a velencei erődöt, a lázadók pedig foglyul ejtik a várőrséget. Ráadásul a török fogságban sínylődő gályarabokat is kiszabadítják.

Már csak annyi van hátra, hogy Velence elismerje a tényt: a falu független. Ezért hőseink a városállamba utaznak, ahol azonban a dózse-választás kellős közepébe csöppennek. Reményteljesen induló tárgyalások során meg is állapodnak az egyik jelölttel, Kongókasszával abban, hogy ha segítik a választási győzelemben, akkor cserébe megkapják a függetlenséget. A maguk részéről mindent meg is tesznek jelöltjük sikeréért. Harlekin kezdeményezésére színtársulatot alapítanak, hogy az előadások során mondják el az embereknek az igazságot. Ám az utolsó pillanatban szövetségesük, Kongókassza elárulja őket. Alkut köt az ellenjelölttel, aki vállalja, hogy Kongókassza adósságait kifizeti, ha ő lemond a dózsesüvegről.

Lona Rietschel

A Mozaik legendateremtő grafikusa, Abrax, Brabax és Califax szülőanyja, Lona Rietschel 1933. szeptember 21.-én született Reppenben. Eredetileg divattervezőnek és rajzfilmkészítőnek tanult, tanulmányai befejeztével el is helyezkedett a drezdai DEFA rajzfilmstúdióban. Ám mivel nem akart Berlintől végképp elszakadni, ott is keresett egy félállást, így talált rá a Mozaikra. A hatvanas években a kiadó egyik legjelentősebb grafikusává lett és természetesen részt vett a képregény készítésében is.
A Magyarországon Irgum-Burgum lovagként megismert alak és története nagymértékben Lona Rietschel munkája volt.
Ez magyarázza meg azt is, miért volt lehetséges az, hogy a kiadó és Hannes Hegen szakítása után a magyar kiadás az Irgum-Burgum történet hat számának megjelentetésével folytatódjon. Azok a jogok ugyanis, amelyek e történetekhez kapcsolódtak – részben legalábbis – a kiadónál maradó Lona Rietschelé voltak.
Hannes Hegen távozásával új feladatot is kapott a kiváló grafikus: neki kellett megalkotnia a három új főszereplőt, az Abrafaxokat. Munkája nagyon jól sikerült. A három új manó rövid idő alatt belopta magát az olvasók szívébe s harminc esztendő elteltével is mosolyt csal mindenki arcára, aki csak rájuk pillant.
Lona Rietschel egyébként 1999-ig hónapról hónapra folyamatosan rajzolta a történetet és ma sem hiányzik a Mozaik csapatából.
Az újságot ma már mások készítik, ám a régi számok gyűjteményes kiadását ő gondozza, az évről évre kiadott Mozaik naptárak képeit máig ő rajzolja és természetesen keze nyomát viseli a „Fekete zászló alatt" címen elkészült Mozaik rajzfilm is.

1976/2–1978/1

Most már hiába serénykednek hőseink, nem tudják befolyásolni az eseményeket. Az új dózse tehát Raffamonetti, a gazdag bankár lesz, aki nem csupán a színtársulatra csap le, de hadiflottáját megindítja a lázadó falu ellen is.

Gyermektörténetben szokatlan módon elmarad a hepiend. Barátaink új utakra indulnak s az Alpok hegyein át a rebellis Magyarország felé veszik az irányt, hátha ott több hasznukat veszik.

1978. Március 5. Az MSZMP KB nyilatkozatot ad ki a háztáji gazdaságok szükségességéről. • Július 1. Magyarország megkapja az USA-tól a legnagyobb kereskedelmi kedvezmény elvét. • Október 28. KSH rendelet születik a személyi szám kiadásáról és használatáról.

Tervtől a megjelenésig

Az 1978-79-es számok talán a legnépszerűbbek nálunk, hiszen egy részük Magyarországon játszódik és egyik főszereplőjük Fazekas Mihály Ludas Matyija. Ludas Matyi figurája a 229. Digedag hátoldalán is szerepel, az akkori elképzelések szerint kicsit más arcvonásokkal, bajusz nélkül.
A másik szereplő egy újabb tréfamester, Paprika Jancsi, a német nyelvterület népi komédiása. Érdekesség, hogy Trotyka gróf egy Wolf Kaiser nevű német színész karikatúrája.

Nagy András

1978/2–1980/1

A kuruc kaland

A magyarországi kaland rendkívül szövevényes, több szálon futó szellemes történet. Hőseink az Alpok hegyei között ismerkednek meg az ötletes állatorvossal: Paprika Jancsival, akit a hamarosan föl-bukkanó Xavér főherceg csodadoktornak gondol s a császári udvarba invitál. Barátaink elfogadják a meghívást s Bécsbe indulnak. Útközben összebarátkoznak a kuruc kémmel, Ludas Matyival s megismerkednek a francia király Rákóczihoz küldött titkos követével is. Califax elszakad barátaitól s hamarosan mint Rudolf főherceg bukkan föl. Összetévesztik ugyanis a fiatal herceggel, aki egy vidéki kastélyban bujkál, hogy ne kelljen hadba vonulnia. A családnak kapóra jön a hasonlóság s Rudolfként igazolják Califaxot. Mielőtt azonban azt gondolnák olvasóink, hogy haspók barátunk szélhámosnak csapott volna föl, el kell mondanunk, hogy ő eleinte semmit sem ért a saját helyzetéből, ám mivel egyáltalán nem kellemetlen, elfogadja a főhercegi szerepet. Igaz, ennek az az ára, hogy a kurucok ellen kell vezetnie ezredét.

Ludas Matyi a labanc hadtápot viszi a hadsereg után. Csak ő tudja, hogy a borba altatót kevert. Abrax, Brabax és Paprika Jancsi pedig Xavér főherceg udvarába kerül, ahol eleinte minden jól megy, ám hamarosan kiadja útjukat a főherceg. Ekkor ők is Magyarországra indulnak, igaz, nem együtt. Paprika Jancsit ugyanis – mint magyar kémet – letartóztatják s a rabszállító kocsiban megy a megerősített, császári kézen lévő Munkács börtöne

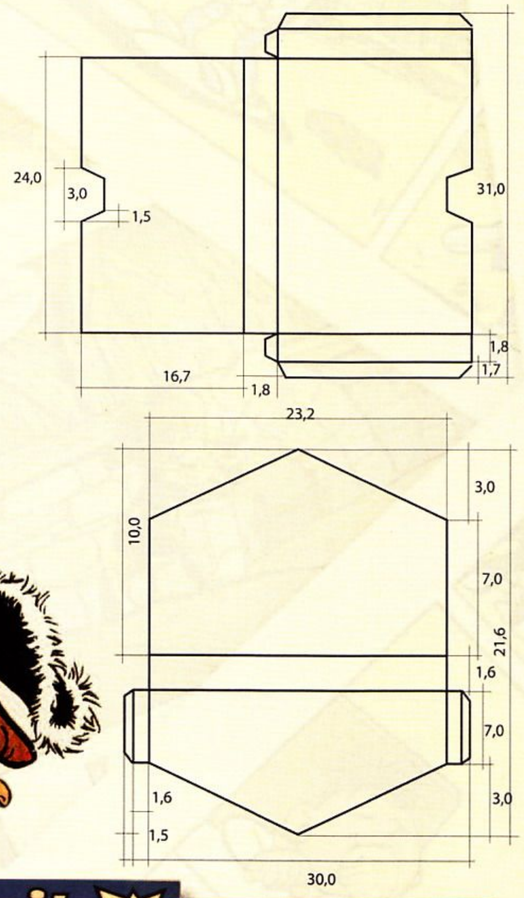

A tárolás

A gyűjtők fő gondja persze a hiányzó számok beszerzése, de azért a meglévő számokkal is kezdeniük kell valamit. Az ugyanis elképzelhetetlen egy valamire való rajongó számára, hogy Mozaikjai csak úgy, magukban álljanak a polcon.
Mielőtt ki-ki belevágna a saját egyéni megoldásának kivitelezésébe, érdemes elmondani, hogy a Mozaikot semmiképp se bántsa. A könyv alakban összekötött évfolyam, az átlyukasztott és így lefűzött újság gyakorlatilag elveszti értékét.
A német kiadó forgalomba hozott egyfajta gyűjtőmappát, ez néha Magyarországon is kapható, ám a vérbeli rajongó nem elégszik meg ezzel a megoldással.
Hozzáértők szerint a leghasznosabb tárolóeszköz a minden boltban kapható uzsonnás zacskó. Ennek mérete hajszálra akkora, mint a Mozaiké, s ebben tárolva portól, széltől megóvhatjuk kedvenceinket.
Egy élelmes rajongónk saját dobozt is készített, aminek segítségével könyvszerűen egymás mellé sorakoztathatja az egyes évfolyamokat vagy történeteket.
A doboz szabásmintáját itt közöljük balra. Erős kartonpapír kell hozzá és vigyázni csupán arra kell, hogy a gerincméret megfelelő legyen.
Állítólag bő fél óra alatt elkészíthető. Érdemes kipróbálni.

felé. Abrax és Brabax pedig Califax nyomába ered, ők ugyanis időközben rájöttek, hogy Rudolf nem más, mint az ő barátjuk.

Califax azonban egy kurucokkal vívott csetepaté során elveszíti ezredét s hamarosan szögre akasztja ezredesi uniformisát is. Csakhogy ez nem elég ahhoz, hogy kibújjon a csávából. Hamarosan elfogják s mivel Rudolf trónörökösnek adta ki magát, most őt is börtönbe vetik. Így ő is Munkács felé indul egy rabszállító kocsin.

A vár alatt az ostromra gyülekező kuruc sereghez csatlakozik Abrax és Brabax, ám ostromra mégsem kerül sor. A foglyok – Califax és Paprika Jancsi – zendülést szít a börtönben és hatalmába keríti a várat. Így a nevezetes erősség puskalövés nélkül kerül a kurucok birtokába.

Barátaink a győzelem után azt a megbízatást kapják a vezérlő fejedelemtől, hogy utazzanak Párizsba és kérjenek támogatást XIV. Lajostól, a napkirálytól.

Ezzel új történet kezdődik.

A történet vége ismét furcsára sikerült. A győzelem ugyanis itt is csak részleges. Mert bár a manók és szövetségeseik, a kurucok elérik aktuális céljukat, tudjuk, hogy végül mégis elveszett a szabadságharc. Addigra azonban a három manó már másfelé jár. Igaz, a német olvasóknak valószínűleg fogalmuk sincs a magyar történelem eseményeiről, így ők a munkácsi vár bevételét igazi hepiendnek gondolhatták.

Tervtől a megjelenésig

Az 1980-as sorozat tulajdonképpen két részből áll: Gombócos Fáni története, valamint Pierrot és a francia komédia. Pierrot-val már – kissé más arcvonásokkal – találkozhattunk két évvel korábban „A csodadoktor" című számban: a manók kockán sorsolták ki, hogy a kurucokhoz vagy Franciaországba vándoroljanak. Lothar Dräger eredeti tervei szerint egyébként hőseink ebben az évfolyamban a spanyol örökösödési háború helyszíneit járták volna be Európában, a mai Hollandia és Németország területeit érintve. A történetben – melynek forgatókönyvét Dräger már megírta – nagy szerepet játszott volna a katonaság és a politikai intrikák. A rajzolóknak azonban nem tetszett az eredeti elképzelés: nem akarták a gyerekeket ilyen harcias témákkal traktálni, ráadásul – különösen a hölgyek – az egyhangú uniformisok állandó rajzolásától is idegenkedtek.

Nagy András

1980/2–1981/1

Gombócos Fáni

Gombócos Fáni története korántsem olyan kerek és összefüggő, mint eddig megszokhattuk. Egyfajta összekötő kapocs az előző és a következő történet között.

Ebben a kalandban Abrax, Brabax és Califax Munkácsról Párizsba indul, hogy teljesítse Rákóczi kérését, segítséget hozzon a francia királytól a szabadságukért küzdő magyaroknak. Útjuk Dél-Németországon vezet keresztül, ahol erdei rablókkal kerülnek összetűzésbe. Szerencsére új barátnőjük akad Gombócos Fáni személyében, aki – egyebek mellett – a rablóktól is megmenti őket. Útjuk egy gombócviadalon és egy ütődött tudós boszorkánykonyháján át vezet Párizsba, ahol sajnos a francia uralkodó kipenderíti őket s a továbbiakban hallani sem akar sem a magyarokról, sem a három manóról.

Miután Fáni feleségül megy de la Vermut márkihoz, hőseinknek már nem sok dolga akad Párizsban. Barátaink így Dél-Franciaország felé veszik az irányt, ahol gonosz apja fogságából megszöktetnek egy szerelmes leányt, majd a lázadó parasztokhoz próbálnak csatlakozni.

Igen ám, de a Pireneusok hegyei között egy különleges barlangba zuhannak s a barlangban jó százötven esztendőt hátrálnak az időben. Az ezerhétszázas évek eleje helyett most az ezerötszázas évek második felében találják magukat.

Ezzel kezdetét veszi Abrax, Brabax és Califax időutazásainak sora, az egyetlen igazán meseszerű elem ezekben a regényes, de végül is valószerű történetekben.

Külön érdekesség, hogy a barlangot a jelenlegi olvasók is megismerhették, hiszen az ókori Egyiptomból ismét e varázslatos időalagút segítségével jutottak mostani kalandjaik korába, az 1570-es évek Spanyolországába.

A gaz újságos

Az első Mozaikom a 80/2-es szám volt. Az első évben még édesanyám vásárolta a havonta megjelenő újságot, a későbbiekben viszont már én baktattam el az újságoshoz, hogy beszerezzem a havi adag Mozaikom. Néha csak a negyedik vagy ötödik újságosnál járt sikerrel a beszerző utam. Sőt olyan eset is előfordult, hogy a gaz újságos német nyelvű példányt adott, hogy véletlenül vagy szándékosan, sosem derült ki, de nagyon el voltam keseredve, mikor otthon rájöttem a turpisságra. Gyerekkorban még kevés dolog köti le tartósan egy ifjú titán figyelmét. Számomra a Mozaik épp emiatt adott kiemelkedő élményt, mert a Manók történeteinek olvasása és a füzetek gyűjtögetése volt az életem első komoly, tervezett és hosszabbtávú cselekedete. Sajnálatos módon kamasz koromban kissé megfeledkeztem a Mozaikról, de mikor tudomásomra jutott, hogy ismét megjelent a Mozaik Magyarországon, felébredtek bennem az emlékek és újra Mozaikos rajongó lettem. Felnőttfejjel immár nemcsak az új példányok megvásárlásával, hanem a régi darabok gyűjtögetésével is volt lehetőségem foglalkozni, ami őszintén bevallom, megédesíti az életemet. Hála a napjainkban oly gyorsan fejlődő világhálónak, sok gyűjtőtársat ismertem meg. Kivétel nélkül értelmes, a szépet szerető emberek, akikkel bármikor el lehet társalogni a képregényekről. Ezt külön ki kell emelnem, hisz mit ér az élmény, ha nincs kivel megosztani a gondolatainkat és örömünket. András felkérése erre a történetre nagyon jólesett és ezúton is köszönöm Neki mindazt, amit a Mozaikos társadalomért tett. Jó, hogy napjainkban is vannak ilyen keresztes lovagok, akik nem felejtették el gyermekkorunk mérföldkövét, a Mozaik képregényt. Pam-pajamm

Geőcze Tamás, alias Prága

1980. Február: A Kozmetikai és Háztartásvegyipari Vállalat megkezdi a zöldalma szappan gyártását. • Május 26. A Szojuz-36 fedélzetén elhagyja a Földet az első magyar űrhajós, Farkas Bertalan. • November 13. Az MSZMP KB megvitatja a VI. ötéves terv irányelveit.

Tervtől a megjelenésig

A tréfamester-sorozatoknak 1981-gyel szakadt vége, amikor is hőseink ugrottak egyet az időben és Spanyolországba, Don Quijote korába kerültek, hogy megismerjék legnagyobb ellenségüket: Csetepaté márkit, német nevén Marchese Ferrando Esteban Ruinez Totales en des Tillas Randales Festost, röviden Don Ferrando-t. Az eredeti tervek szerint – amelyek még a spanyol örökösödési háború alatt átélt kalandokhoz csatlakoztak volna – nem lett volna időugrás és a manók Don Quijote helyett Gil Blas-sal ismerkedtek volna meg, a fenti okok miatt azonban ez elmaradt. Csetepaté márki mind formailag, mind karakterét illetően talán az egyik legjobban sikerült figurája a MOZAIK történetének: hóhorgas alakja és állandó cselszövései sokban emlékeztetnek a Digedag sorozatból ismert ravasz Coffinsra. Annyira jól sikerült, hogy egyszerre három évfolyamban (1981-83) is szerepel, majd évekkel később, 1997-ben ismét felbukkan (ezek a számok jelennek meg mostanában magyarul). 1998-ban tervezték, hogy a MOZAIK története mellett egy külön füzetet adnak ki a főszereplésével, amely arról szól, hogyan élte túl az 1983-as évfolyam végén a torony összeomlását. Sajnos ez a füzet – a borítóján kívül – végül nem készült el, helyette a márki az egyik MOZAIK füzetben négy rövidke oldalban összefoglalva meséli el Califaxnak megmenekülése történetét.

Nagy András

1981/2–1982/1

Don Alfonzó kincse

Nagyon rendezett és ugyancsak fordulatos história kezdődött az 1981. februárjában megjelent Mozaikkal. A Don Alfonzó kincséről szóló történet különösen érdekes a mai olvasók számára, hiszen főszereplői között megtaláljuk jelenlegi történetünk, az Eldorádó sorozat főszereplőit is. Ekkor bukkan fel először a rendkívül gonosz és a manókhoz hasonlóan szinte elpusztíthatatlan Csetepaté márki, aki jó három éven keresztül állandó forrása lesz a történetet előre lendítő konfliktusoknak.

Ugyanakkor itt kell megjegyeznünk azt is, hogy akkortájt, a nyolcvanas évek legelején lépett fénykorába a magyar Mozaik. A mai felnőtt rajongók nagy többsége akkor ismerkedett meg a nagyszerű újsággal.

A Don Alfonzó kincse viszonylag rövid történet, egy esztendeig tart csupán.

A bonyodalmat az okozza, hogy a Latin-Amerikából hazatérő Don Alfonzó hatalmas aranykincset rejtett el valahol, amit testvére, a mindenre elszánt Csetepaté márki feltétlenül meg akar szerezni. Ezért öccsét egyfajta méreggel itatja meg, aminek következtében a szerencsétlen ember elveszti eszét s csak néhány szót ismételget.

Abrax, Brabax és Califax véletlenül vetődik Roncalpradó kastélyába, ahol azonban rövid úton átlátják a gaz Csetepaté mesterkedéseit s a fogollyal együtt elmenekülnek. Észak-Afrikába indulnak, ahol – küzdelmes kalandok után – idővel rá is akadnak a kincsre, sőt találnak egy hatalmas tudású orvost is, aki ismeri Csetepaté márki mérgének ellenszerét. A fiatal Don Alfonzó tehát magához tér bódulatából, visszakapja elrejtett kincseit, sőt időközben előkerül indián felesége is, akivel boldogan élnek, míg meg nem halnak. Hogy boldog életük húsz esztendő múltán is tart, azt éppen a mai olvasók bizonyíthatják.

Az Abrafaxoknak azonban új feladatot talál végzetük. S ezzel mi is új kalandba lépünk.

Csere-bere

A legtöbb Mozaik a gyűjtői találkozókon cserél gazdát. Érdemes egy-egy efféle rendezvényre ellátogatniuk azoknak is, akiket még nem fertőzött meg a gyűjtői láz, mert egészen furcsa, különleges Mozaik kultusztárgyakat láthatnak és természetesen hatalmas gyűjteményeket lapozhatnak át.

Az évente kétszer megrendezett képregénybörze is alkalmas a hiányzó számok pótlására és természetesen újabban a Magyar Képregénykiadók Szövetségének rendezvényein is érdemes körülnézni. Itt ugyan cserére nem kerülhet sor, de megismerkedhetünk a gyűjtőtársakkal, akiknek segítségével a későbbiekben kiegészíthetjük hiányos sorozatainkat.

Ma már az interneten is vadászhatunk a hiányzó példányokra. A Mozaik honlapján állandó rovatot kaptak a cserélgetők.

Természetesen a cserét jól szabályozott értékek rögzítik. Néhány egészen régi, Digedagos Mozaikért teljes évfolyamokat lehet kapni. De a nyolcvanas évek kalandjaiból jobbára túlkínálat van. Ezekből nagyon sokat kell fölajánlani egy-egy hetvenes évek végéről származó darabért.

Tervtől a megjelenésig

Don Alfonzó kincsének megtalálását követően a manók Dräger forgatókönyve szerint visszatértek volna Spanyolországba, de ez a terv ismét nem valósult meg, a szerkesztőség többi tagja nem szerette volna, ha olyan területeken folytatódna a történet, ahol már korábban jártak.
A „Cirkuszi játékok" című számban a gladiátorviadal forgatókönyvírójának szakállas figurája egy Horst Seemann nevű német rendező karikatúrája.

Nagy András

1982/2–1983/1

Az orvos lánya

A helyszín változatlan, sőt a főbb szereplők is azonosak. Afrika északi partjai mentén indulnak barátaink felkutatni a tudós orvos elrabolt leányát. A feladat persze korántsem egyszerű, hiszen Csetepaté most is a nyomukban van s minduntalan keresztülhúzza barátaink számításait.

Az új kalandok során Abrax, Brabax és Califax egyebek mellett jó útra térít egy sivatagi rablóvezért, megismerkedik Tunisz bolondos uralkodójával, aki a város ókori pompáját kívánja feltámasztani. Ebből aztán különféle bonyodalmak származnak, ám barátaink – mindezek közben s részben mindezektől függetlenül – végül az elrabolt leány nyomára akadnak és izgalmas körülmények között meg is mentik fogságából.

Persze a történet során az is kiderül, hogy a cselszövések hátterében Csetepaté márki áll, aki az „igazság pillanatában" ismét kicsúszik jól megérdemelt büntetése alól, s hogy, hogy nem egy eltérített halászbárka legénységével összefogva kalóznak áll.

Barátaink természetesen megpróbálják nyakon csípni a gaz márkit, ám a tengeren hányódva nem csupán eddigi kalandjaikat hagyják maguk mögött, de a kort is, amelyben mostanáig zajlott történetük.

Egy felrobbanó sziget hasadékából ugyanis hét évszázada hányódó palack szabadul ki, amit az Abrafaxok vesznek gondozásba. Csakhogy ez az üveg nem akármilyen fajta. Belsejéből egy dzsinn tör elő, aki – Abrax hebehurgyaságának köszönhetően – háromszáz évvel visszahajítja őket az időben.

Ezzel mi is új fejezetet kezdhetünk.

A kaja nagy úr

A MOZAIK-kal először 1982-ben találkoztam, hétéves koromban. Halványan dereng a manók és Csetepaté arcképe, de fogalmam sincs, melyik szám lehetett. Azt viszont tudom, hogy a szüleim először „A próba" című számot vették meg nekem 1983-ban. Azóta is ez az egyik kedvencem.
Később, hetedikben egy sráctól kaptam egy nagy kupacot azért cserébe, hogy tanítás végén utána szállítom a táskáját, amíg ő elrohan, hogy még a tömeg előtt be tudjon jutni a menzára, elkerülve a sorbanállást. Komolyan így történt, a kaja nagy úr. A kupacban '80-tól '87-ig mindenféle szám volt, évfolyamonként két-három darab. Ekkor szerettem bele igazán az újságba; mind a rajzok, mind a történet, mind pedig a folytatásos megjelenés nagyon tetszett. Így kezdődött gyűjtői szenvedélyem. Gimnáziumban és egyetem alatt aztán más dolgok (pl. lányok) kerültek előtérbe, mígnem pár éve ismét fellángolt a régi tűz. Bár rajongok a képregényekért, semmi mást nem gyűjtök, számomra ez az egyetlen szenvedély. Kedvenc évfolyamom az 1980-as, talán azért, mert kezdetben ezek voltak a legrégebbi számaim.

Nagy András

1982. Február 12. Átadják a Budapest Sportcsarnokot. • Június 10. Szenvedély vagy divat címmel képes beszámoló jelenik meg a Népszabadságban a hazai „rágógumi-helyzet"-ről. • December 14. Megjelenik a fiatalító csodaszerként keresett Hélia-D hőregeneráló készítmény.

Tervtől a megjelenésig

1983-ban ismét időugrás történik: a manók Palesztinába kerülnek, a keresztes háborúk korába. Tulajdonképpen kézenfekvő lett volna, hogy Jeruzsálembe is elvándorolnak, az akkori politikai helyzet miatt azonban a szerzők inkább kihagyták a várost: túlságosan jelentős vallási központ, azonkívül ott az arab-izraeli konfliktus is… „A faodú foglya" című szám címlapján ismét egy élő személy karikatúrája látható: Wolfgang Altenburgert, a kiadó főnökét ábrázolták fazekasmesterként, aki maga is gyűjtötte a különféle palackokat és korsókat. A sorozat végén újra megjelenik egy, a 229. füzetben említett tréfamester: Naszreddin Hodzsa, akinek figurája már teljesen eltér a régi elképzelésektől.

Nagy András

1983/2–1984/1

A palackba zárt szellem

Az új történet a maga módján kereknek mondható, hiszen nagyjából egy évig, az 1983. márciusi számtól az 1984. januárig egyébről sincs szó, csak arról, hogy barátaink ismét megtalálják a rejtelmes palackot és annak segítségével visszaröppenjenek a maguk korába. Ámde, hogy ne legyen olyan unalmas a történet, rögtön a legelején kiderül, hogy az időutazás pillanatában Csetepaté márki is a közelben tartózkodott, a manókkal együtt ő is visszarepült a XIII. század második felébe és most természetesen ő is a titokzatos palackot kutatja. Persze közben mindent megtesz, ami a maga javára megtehető.

Az időutazás nyomán a főszereplők egy, a Szentföld felszabadítására induló keresztes flotta egyik hajóján találják magukat s ezzel belecsöppennek a középkori kelet varázslatos világába. Legsürgősebb teendőjükként megpróbálják megmenteni a megtámadott várost a keresztesektől, ám mivel ez nem sikerül, maguk is a palack keresésére indulnak. Elvetődnek a romos, sivatagos Egyiptomba, ahonnan az ugyancsak romba dőlt Mezopotámia felé igyekeznek. Itt azután megismerkednek a nagyhírű bölccsel, Naszreddin Hodzsával, aki természetesen segítségükre lesz a szellem-palack titkának megfejtésében. Igen ám, csakhogy az üvegre időközben Csetepaté márki teszi rá a kezét s most maga is a Folyamköz felé vándorol, mert úgy tudja, csak ott kerítheti hatalmába a palackba zárt szellemet.

Egy váratlan földrengés azonban az egész hajcihőnek véget vet. Csetepaté márkit a varázslatos üveggel együtt maga alá temeti egy összeomló torony, barátaink pedig felhagynak abbéli igyekezetükkel, hogy visszajussanak a tizennyolcadik századba.

Ráadásul összeakadnak egy Alex nevű fura figurával, aki családja ősi tulajdonát, az elrabolt csodatévő pajzsot keresi.

S ezzel továbblendül a kalandok sora.

A kereskedelem és az árak

Ahol gyűjtők találhatók, ott természetesen vásárlók is akadnak.

A régi Mozaikokat nem csupán csere útján, de vásárlással is beszerezhetik azok, akiknek ehhez van kedvük. Persze akad néhány konzervatív gyűjtő, aki inkább a lomtalanítást választja, majd cserélni próbál, mintsem, hogy pénzt adjon a Mozaikért. De hát a kapitalizmus szelleme már ebben a kommunista gyökerű lapban is megjelent.

A régi újságok ára természetesen folyamatosan nő. Néhány évvel ezelőtt, kivált a Mozaik újraindítását megelőző időkben még nagyon olcsón lehetett beszerezni ezeket az újságokat. Azóta, ha nem is túl gyorsan, de határozottan emelkednek az árak. Ami néhány éve még két- háromszáz forint volt, az ma már bizonyosan több ezer forintba kerül.

A legdrágábbak a hetvenes évek elejének kiadványai. No nem a ritkaságok: az első három szám. Azoknak az értéke szinte nem is mérhető pénzben. De úgy hetvenháromtól már hozzájuthatunk egy-egy darabhoz. Az áruk néhány ezer forint. A hetvenes évek végének, nyolcvanas évek elejének kiadványai már csak két-háromezer forintot taksálnak, aztán következnek az olcsó nyolcvanas évek. Az ekkori újságok úgy ötszáz forintért már beszerezhetők.

A kilencvenes kiadványoknál újra megugrik az ár. Az utolsó néhány mozaik sok ezer forintba kerül.

Ha vásárolni akarunk, körülnézhetünk az interneten, a különféle árverési honlapokon, vagy éppen a Kiadó oldalának megfelelő rovatában, de érdemes eljárogatni a bolhapiacokra is. Ott könnyen találhatunk olcsó ritkaságokat.

1983. Április 7. A Madách Kamaraszínházban Hofélia címmel elindul Hofi Géza önálló estje. • Augusztus 18. Bemutatják Szörényi-Bródy: István, a király című rockoperáját. • Október 15. Megrendezik az első discotáncbajnokságot, amelyet a tévé is közvetít.

Tervtől a megjelenésig

1984-85 Indiába vezet bennünket. Az eredeti tervek szerint azonban Oroszországba kellett volna vándorolniuk a manóknak, ahol Ivanuska (a későbbi elképzelések szerint Petruska) és a bojárok csatározásai álltak volna a történetek középpontjában, erre azonban nem került sor.

A '84-85-ös sorozatban két jubileumi szám is található, bár Magyarországon csak az egyik számít annak: a 100. Abrafax MOZAIK 1984-ben jelent meg az NDK-ban és Magyarországon, gyönyörű címlapján bemutatva az addigi történetek szereplőit. A másik jubileumi szám a MOZAIK 30. évét ünnepli, az NDK-ban 1985. decemberében jelent meg, a címlapján utalva az évfordulóra. Mivel Magyarországon csak 1971. óta adták ki a füzeteket, a kiadó a magyar számról lehagyta az évfordulóra való utalást. Az utolsó oldalakon található egy kétoldalas panorámakép a gyémántszemű istenszobor előtti ünneplésről, amelyen a régi történetek hőseit rejtette el a rajzoló: a német eredetiben ez egy rejtvény volt, és az olvasók beküldhették azoknak a szereplőknek a nevét, akiket felismertek. Akik mindenkit felismertek, azok között a kiadó ajándékokat sorsolt ki. A magyar fordítás ehhez képest az alábbiakat tartalmazta: "S most figyelj, kedves olvasó! Az ünnepség vendégei között felfedezhetsz néhány ismerőst, akikkel a MOZAIK-füzetek régebbi számaiban találkozhattál. Ők valamennyien eljöttek, hogy együtt örvendezzenek a boldog szerelmesekkel, az amazonok és Rattabumpur birodalmának leendő királyi párjával ....."

Nagy András

1984/2–1986/1

A csodatévő pajzs

Két esztendeig tartó izgalmas és fordulatos történet veszi kezdetét azzal, hogy az Abrafaxok megismerkednek új barátjukkal. A görög Alex egyik ük-ük-ükapja Nagy Sándor tábornoka volt s a világhódító uralkodó azzal bízta meg, hogy Kurdisztán hegyei között őrizzen egy hegyszorost. A feladathoz a fejedelem egy pajzsot is mellékelt, amit az egyik legyőzött indiai királytól, Pórosztól kapott. A pajzs évszázadokon át ott virít a régi őrház kapuja fölött, egy sötét éjjelen azonban nyoma vész. Alex a keresésére indul. Több se kell barátainknak, mindjárt csatlakoznak a fiatalemberhez s hamarosan meg is találják a csodálatos holmit. Ezzel a történet akár véget is érhetne, ha nem most kezdődne el igazán. A pajzs közepéről ugyanis hiányzik egy hatalmas gyémánt, így most már annak keresésére indulhatnak hőseink. A nyomok Indiába vezetnek. Itt mindjárt megtudják, hogy a gyémánt egy ősi legendához kötődik s valójában nem más, mint egy istenszobor szeme. Persze kettő van belőle. Szemből is, gyémántból is és pajzsból is. A legenda szerint egy kettészakadt országot egyesíthet az, aki a szobor mindkét szemét a helyére illeszti.

A manók tehát tovább kutatnak, míg el nem jutnak az amazonok birodalmába, Roxána királynő országába. Alex és Roxána azonnal egymásba szeret s az is kiderül, hogy a másik pajzsot itt őrzik néhány évszázada. Nosza, barátaink ezer veszély közepette megszerzik a pajzsot, ám nyomban el is vesztik. Az értékes tárgy ismét előkerül, ám természetesen ebből is hiányzik a gyémánt.

No, itt az ideje, hogy kiderüljön: a szomszédos állam uralkodója kaparintotta meg a gyémántokat, hogy a legendának megfelelően egyesítse a két országot, a maga birodalmát és az amazonok földjét. Hogy izgalmasabb legyen a történet, megtudjuk, hogy a kapzsi maharadzsa Roxána kezére is pályázik s mindent elkövet azért, hogy megszerezze a lányt.

1984. Február 2. Margaret Thatcher brit miniszterelnök-asszony budapesti látogatása. • Május 2. Megnyílik a Skála Metró Áruház. • December. A MOKÉP megnyitja az első videókazetta-kölcsönzőjét.

Rejtvények, játékok

Az izgalmas újság arra is lehetőséget ad, hogy kalandos játék során újraéljék az olvasók a történetet. Ez a gondolat indította el az egyik budai művelődési házban a Mozaik játszóházat és hívott életre sok hasonló kezdeményezést. Természetesen magában a lapban is föl-fölbukkannak az izgalmas játékok, kérdések, rejtvények, hiszen a Mozaik barátai úgysem tudnak betelni az újsággal.

Persze nem addig van az! Barátaink természetesen megpróbálják visszaszerezni a gyémántokat. A kísérlet azonban nem sikerül s hőseink egy bányában találják magukat – fogolyként. Innen ismét megszöknek, sőt ez alkalommal a szerencse is melléjük szegődik. Történik ugyanis, hogy a nagyvezír föllázad a gonosz maharadzsa ellen és rövid úton szökésre kényszeríti a fejedelmet. A levitézlett uralkodó nem adja föl: többször is foglyul ejti Roxánát, akit barátaink mindig kiszabadítanak. A gyémántokat azonban csak a történet legvégén szerzi meg Roxána és adja át az ősi istenszobrot őrző templom apátjának.

S mivel a gyémántok a helyükre kerülnek, a két birodalom is egyesülhet. Az új ország uralkodója pedig nem más, mint Alex és felesége, Roxána.

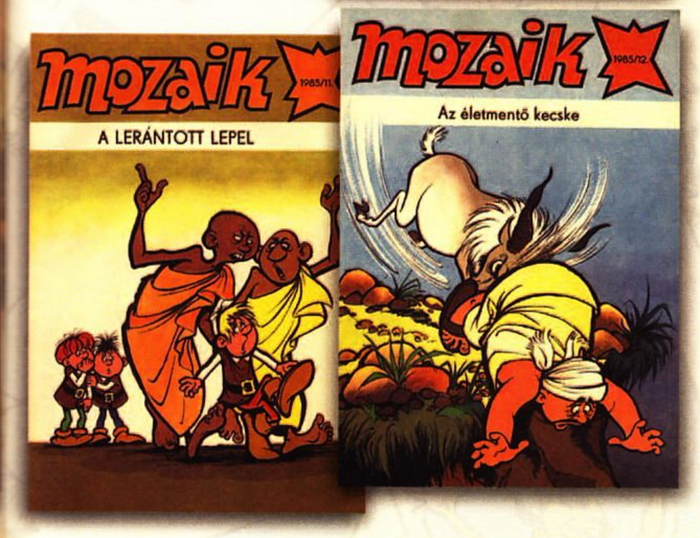

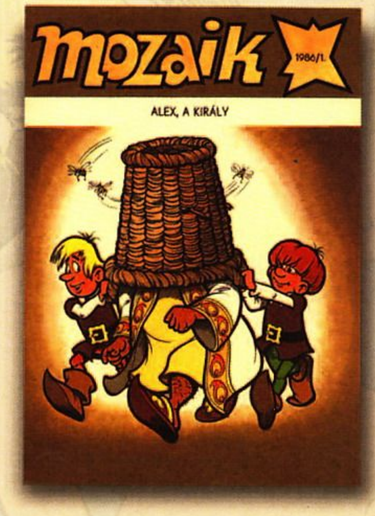

1985. Január 19. Újabb fogyasztói áremelésekről dönt a Minisztertanács. A tejtermékek 11-40, az energiahordozók 18-31, a tömegközlekedés 55-100 %-kal kerül többe. • Március 11. Mihail Gorbacsovot választják meg az SZKP új főtitkárává. • Június 14. Monoron találkozót tart az ellenzéki értelmiség.

Írók és rajzolók

Az Abrafax sztorikat Lothar Dräger írta, a figurákat pedig a 80-as évek végéig általában négyen rajzolták: Lona Rietschel, Irmtraud Winkler-Wittig, Horst Boche és Heidi Jäger. A hátteret Egon Reitzl készítette. Rövid ideig (1978-ban bekövetkezett haláláig) Gisella Zimmermann is részt vett a rajzok készítésében, illetve az 1983-as számokban Jörg Reuter is alkotott, aki később, a 90-es években a MOZAIK művészeti vezetője lett. A színezést többen készítették: közülük Joachim Afert nevét kell mindenképpen megemlíteni: Ő már 1955-ben, a Digedag füzetek indulásakor Hannes Hegen társa volt (1995-ben ment nyugdíjba). 1991-ben aztán jelentősen átalakult az újság. A korábbi négy rajzoló közül csak kettő – Lona Rietschel és Irmtraud Winkler-Wittig maradt meg, Horst Boche elhunyt, Heidi Jäger pedig elhagyta a kiadót. A legfontosabb változás azonban az, hogy Lothar Dräger is nyugdíjba vonult: a nagy mesélő helyét Walter Hackel vette át, aki 1994-ig írta a történeteket (Walter Hackel 1996-ban, 39 éves korában hunyt el).

Nagy András

1986/2–1987/1

A varázsgömb

Viszonylag rövid, nem egész egy esztendeig tartó kalanddal folytatódik barátaink vándorlása. A helyszín továbbra is a rejtélyes India és a történet is zökkenőmentesen gördül tovább.

A három manó – még az előző kaland befejezésekor – hírét veszi egy titokzatos remetének, akit föl is keresnek. A gonosz maharadzsa ugyanis elrabolja a szent ember köntösét és most az Abrafaxok próbálják visszajuttatni neki. Csakhogy a remetét sehol sem találják, ők viszont bajba kerülnek. Califax elszakad a társaitól és azoknak a fogságába esik, akik a bölcset szerették volna kézre keríteni. Abrax és Brabax egy izgalmas jeti-kaland után megpróbálja felkutatni az elveszett Califaxot. A haspók azonban varázslatos átalakuláson esett át. A bölcs ember barlangjában különleges füveken aludt, aminek hatására hipnotikus erővel töltődött föl. Most tehát, mint csodamanóról beszélnek róla az emberek. Igaz, két csodatett között mély hipnotikus álomba zuhan...

Abrax és Brabax egy bűvészhez, Fágus-Mágushoz csatlakozik, hátha a segítségével megtalálják Califaxot. Califax viszont továbbra is elrablói markában van és a gonosz Krisna Szélhám fogságába kerül. Innen azonban – varázserejének köszönhetően – hamar kiszabadul és afféle csodamanóként járja Indiát, keresi barátait. A köntös, ami körül a történet bonyolódik, ugyanakkor Califaxtól Krisna Szélhámhoz kerül. Abrax és Brabax ügyes trükkel visszalopják a köntöst, hiszen még mindig nem adták föl abbéli igyekezetüket, hogy megtalálják a remetét. Hamarosan azt is megtudják, hogy a remete nem más, mint Krisna Szélhám régi ellenfele, akit a gonosz nagyúr aljas rágalmak segítségével üldözött el. Barátaink végre megtalálják a remetét, ám sajnos az álnok Krisna Szélhám is rájuk bukkan. Mármár elfogják őket, amikor a szent ember előveszi csodagömbjét – amelybe varázslatos füvek erejét gyűjtötte össze, azoknak a füveknek az erejét, amelyek Califaxot is megdelejezték – s annak segítségével szétzavarja a támadókat.

Krisna Szélhám egyelőre eltűnik, barátaink viszont rábukkannak Califaxra. Az ünnepen az sem ront túl sokat, hogy Califax elveszíti varázslatos képességeit. Sőt, igazából így szeretjük a mindig éhes manót...

Sanyi bácsi és a borravaló

A hetvenes években, mikor gyerekek voltunk, elég egysíkúan peregtek a napok. Sokkal kevesebb dolog vett minket körül, mint manapság, ráadásul se pénzünk nem volt, se utazni nem lehetett, így gyerekfejjel alig vártuk, hogy bemutassanak egy-egy új keletnémet indiánfilmet vagy valamit, amiben van „akció” meg valami egzotikum. Talán tizenegy éves lehettem, mikor a kezembe került a Mozaik egyik akkori száma. Nem is emlékszem pontosan, hogy az egyik haveromnál láttam vagy az újságos rakta ki a kirakatba véletlenül címlappal kifelé, de mindjárt megfogott a „kaland” lehetősége és megvettem azt a számot. Na, ezek után elég rendesen függő lettem, hiszen messzi tájakra, izgalmas kalandok közé repített el a történet, tulajdonképpen, amire egy normális gyerek vágyik, annak egy része benne volt ezekben a füzetekben és mindez erőszak nélkül. És ami még fontos, hogy szinte észrevétlenül lopództak be az ember fejébe bizonyos történelmi ismeretek is. Így visszatekintve, ami a legjobban tetszett a sorozatból, azok az Abrafaxok színrelépése körüli részek (a dalmáciai kaland, Ludas Matyi). Így aztán beépült az életembe a Mozaik olvasása és minden új számot nagyon vártam. Mondhatom, hogy ez által tudtam a hétköznapok verklijéből egy kicsit kiszakadni. Ráadásul a lap inspirált is egyéb -igencsak kreatív- dolgokra, hiszen én is elkezdtem hasonló történeteket kitalálni, egzotikus helyszíneket rajzolni, sőt még az is megfordult a fejemben, hogy valami filmfélét is kellene csinálni (persze amatőr eszközökkel), de apám morcos pillantását látva erről gyorsan letettem. Emlékszem, elhatároztam, hogy a régebbi hiányzó számokat is megpróbálom megszerezni, így aztán anyámmal megkörnyékeztük kedvenc újságos Sanyi bácsinkat, hogy némi borravalóért cserébe próbálja meg a hírlap üzemből ezeket kihozni. Na ennek az lett a vége, hogy a borravalótól ugyan megszabadultunk, a régebbi számok közül viszont csak egyetlenegy példányt kaptam. De kárpótolt az, hogy egyik osztálytársam „itt van, nekem már nem kell” felkiáltással adott vagy húsz darabot.

Aztán később, ahogy nőttem, a Mozaik kicsit hátrébb szorult az életemben, de egészen a magyarországi kiadás megszűnéséig érdekelt a dolog. Nagyon örültem, mikor újra elkezdték kiadni az újságot, jó érzés volt megint kézbe venni, azzal együtt, hogy ez már nem az a Mozaik, mint harminc évvel ezelőtt. Vagy én nem vagyok már ugyanaz? És mára eljött az az idő is, mikor már részt vehetek az újság megjelenése körüli teendőkben. Emlékszem, gyerekként mit nem adtam volna ezért!

Kiss Péter

1986. Március 15. Több ezres tömeg tart ellenzéki megemlékezést Budapesten. • Április 26. Csernobilban felrobban az atomerőmű egyik blokkja. • Június 24. Megkezdi adását az első kereskedelmi adó, a Danubius Rádió.

A találkozók

A gyűjtői találkozók ma már rendszeres összejövetelek. Ezt a klubéletet maguk az olvasók hívták életre, igaz a Mozaik kiadója többnyire segítette, támogatta és szervezte is az összejöveteleket. Minden hónapban, többnyire a hónap első szombatján jönnek össze a rajongók egy-egy budapesti kávézóban, művelődési házban vagy ahol éppen sikerül megszervezni. A törzstagok már jól ismerik egymást. A vidám baráti társaságban nem csupán a Mozaikról, de minden egyébről szó esik. Mondhatjuk, igazi klubélet bontakozott ki az elmúlt évek során. Az újonnan érkezők is hamar megtalálják itt a helyüket. A Mozaik összeköti az embereket, és ha az összeköttetés létrejött, már igazi barátság is kialakulhat. Persze ezek a találkozók inkább a felnőtteknek valók, de néhanap gyerekek is föltűnnek az összejöveteleken. És ha eljönnek, nagyon is jól teszik. A leglelkesebb olvasók ugyanis elhalmozzák őket régi Mozaikokkal. Legfeljebb majd kevesebbet cserélnek... Sajnos ma még a vidéki városokban nem alakult ki a budapestihez hasonló klubélet. Sokan vetették föl azonban, hogy szükség volna efféle helyi összejövetelekre is. Reméljük, mikor néhány esztendő múlva újra átlapozzuk ezt a könyvet, addigra itt is-ott is Mozaik klubokra bukkanhatunk.

1987/2–1988/1

Az ország aranya

Ezzel véget ér a Mozaik füzetekben szokatlan, mesés történetek sora s visszatérünk a regényesebb, a történelmi hűséget jobban követő, valóban ismeretterjesztő jellegű kalandokhoz. Az ismét egy évig tartó történet eseményei ez alkalommal a bengáli öböl partvidékén játszódnak. Orissza királyságát az ellenség fenyegeti s barátaink éppen egy fontos csata után érkeznek a szorongatott országba. Az ellenség el is foglalja az egyik tartományt, de továbbvonulni nem tud. A megsebesült főparancsnok egy titokzatos aranyoszlopról szóló üzenetet küld a királynak, ám a király csak annyit tud, hogy a most elfoglalt tartomány kincsei már korábban eltűntek, de aranyoszlopról soha nem hallott. Az Abrafaxok azonban gyanítják, hogy a legendás kincs és az eltűnt államkassza között kapcsolat lehet, így mindjárt nyomozni kezdenek.

Igen ám, de a hatalmas vagyont az ellenség is szeretné megszerezni, és lépten-nyomon kémek kerülgetik barátainkat. Ráadásul a gonosz Krisna Szélhám is előkerül, aki a maga hasznára igyekszik megkaparintani a kincset.

Már-már elfogják a manókat a kémek, amikor – deus ex machina – fölbukkan a dzsungel mélyen korábbi barátunk, Alex, aki elunva a királyságot, most ugyancsak új kalandot keres.

Barátaink természetesen az elfoglalt tartományba indulnak, ahol már szerveződik az ellenállás. A lázadók persze mindenben segítik az Abrafaxokat, mint ahogyan ők is támogatják a szabadságküzdelmet. Naná, hogy Krisna Szélhám is itt keresi a kincset, sőt rá is talál egy csillogó oszlopra. Úgy hiszi, célba ért. Még a manókat is sikerül kézre kerítenie és átadnia őket a tartomány új kormányzójának. Hamarosan azonban kiderül, hogy amit arany oszlopnak vélt, az megtévesztő vacak csupán. Barátaink sincsenek kellemes helyzetben, mert a kormányzó a folyóba vetteti őket. Krisna Szélhám azonban tudja, hogy csak az ő segítségükkel találhatja meg a kincset, ezért utánuk indul. De utánuk indul Alex is, hogy megmentse barátait. Hamarosan az egész kompánia a lázadók vezére elé kerül, aki természetesen nem csupán barátainkat veszi oltalmába, de azt is tudja, hol rejtették el az arany oszlopot.

Eközben a gonosz kormányzó is leszámolást tervez és hadaival a lázadók ellen indul. Csúfos vereség lesz osztályrésze, a felkelők rövid úton fölszabadítják a tartományt. Az arany oszlop is előkerül s Orissza királya illő jutalomban részesít mindenkit, aki az állam kincseit megmentette, az országrészt felszabadította. Az Abrafaxok különleges elismerésnek örvendhetnek: a megkerült aranyból vert pénzérméket ezentúl hármuk képe díszíti.

És Krisna Szélhám? Nos ő beleőrült a hiábavaló kutatásba s mint bolond koldus járja a városok utcáit...

Roxána hercegnő testőrébe azóta is szerelmes vagyok

Egy köszvényes februári reggelen nem túl boldogan a Népszínház utcában álldogáltam a 28-asra várva, mikor „Végzetes találkozások” kezdődtek. A három manó találkozott egykori, elveszettnek hitt ellenségével, a gaz Csetepaté márkival, én pedig egy szintén elveszettnek hitt tízéves kisfiúval találkoztam, szinte pontosan húsz évre rá, amikor elindult ez a történet egy „Pisztránglakomával”. Nemsokára az Almássy téri képregény fesztiválon egy nálam is tíz évvel idősebb kisfiúval, Andrással találkoztam, aki mostanában a manók hazai kalandjait egyengette. Pironkodva vallottuk be egymásnak, hogy a legbecsesebb darabokat olykor az azóta nagyfiúvá lett barátainktól csentük. Jót nevettünk a szerencsétlen Widón, aki Alex reinkarnációja is lehetne, de azt nem

1987. Január 24. A KISZ KB felhívást intéz a KISZ-tagokhoz, hogy segítsék az MSZMP programjának megvalósítását, és a nehézségek okainak megértetését a lakossággal. • Június 23. Harminckét év után lemond az MSZMP főtitkári posztjáról Kádár János. Helyét Grósz Károly veszi át. • Szeptember 27. Lakitelken találkozót tart az ellenzéki értelmiségiek mintegy 300 fős csoportja. Magalakul az MDF.

mertem neki sem elmondani, hogy Roxána hercegnő testőrébe (bal oldali) azóta is szerelmes vagyok. Valamit azért sejthetett, mert elmesélte a bájos Szibilla és a manók újabb kalandos történetét és megnyugtatott, hogy a szépséges Sakura szerelme is hamarosan beteljesül. Egy kicsit azért szomorú is voltam, hogy Don Quijotét, Naszreddin Hodzsát vagy a gyönyörű Fatimát már nem láthatom viszont, mikor édesanyámék padlásán járva a régi hőseim, bár kissé porosan, de majdnem mind ott sorakoztak. Később újdonsült manós barátaim, Attila és Tamás segítettek eligazodni kedvenceim régi és új kalandjaiban, no meg Dénes, aki pont olyan, mint a ravasz Krisna Szélhám: mindent tud a manókról, de semmit nem ad ingyen. Régen még nem ismertem az Alex és Roxána esküvőjén megjelent Gombócos Fánit vagy Paprika Jancsit, de azt akkor is tudtam, hogy Digedagék már születésem előtt pontosan egy évvel találkoztak a „Világ legerősebb emberével". Persze ma már tudom, hogy a gonosz Rattambur maharadzsa elnyerte méltó büntetését, ugyanúgy, mint Skrotonos, csak azt nem tudom, hogy az álnok Csetepaté hogy úszta meg annak idején Mezopotámiában. Hamarosan erre is fény derül. **Bárdos Zénó**

1988/2–1989/1

Orang Laut népe

Ismét egy izgalmas, de rövid, egy esztendős történet következik barátaink kalandjainak sorában. Az Abrafaxok ez alkalommal folytatják távol-keleti vándorútjukat és a Malakka-, mai nevén Maláj-félszigetre érkeznek. Előbb persze indokot kell találniuk arra, hogy mi dolguk is lesz a kalózoktól hemzsegő vizeken.

Szóval ekkor még Orissza királyának vendégszeretetét élvezik, aki lányát Srivijája hercegének szánja. El is küldi a lányt jövendőbelijéhez, ám nem érkezik meg. Hamar kiderül: a királylány a félelmetes tengeri emberek, Orang Laut népe fogságába került. Barátaink természetesen mindjárt a kiszabadítására indulnak. Azaz hogy nem is mindjárt, mert Alex, a technika megszállottja előbb egy víz alatt sikló járművet fabrikál. A tengeralattjárón közlekedve igazán nincs okuk arra, hogy megijedjenek a kalózoktól. Épp ellenkezőleg, azok rémülnek meg tőlük: kísértetek, szellemek játékának képzelik a búvárhajó közlekedését.

Hőseink így biztonságban eljutnak a kalózok szigetére, ahol a banda egyik szolgája, Csifi-Csufi veszi pártfogásba őket. Hamarosan kiderítik, hogy a kalózok valóban elrabolták a királylányt, sőt még most is fogva tartják, hiszen a főnök akarja feleségül venni. Ám a hozománynak szánt aranykincs valahol az elrabolt hajó gyomrában pihen. Arra még nem bukkant rá az Orang Laut népe.

A bíztatóan alakuló események váratlan fordulatot vesznek, amikor barátainkat foglyul ejtik a kalózok. Csakhogy az elhagyott tengeröbölben várakozó Alexet értesíti Csifi-Csufi, aki mindjárt a három manó segítségére siet. Útközben még arra is jut ideje, hogy a kényszerű esküvői ceremóniára hurcolt királykisasszonyt kiszabadítsa. Végezetül az elrejtett kincses ládikót is megszerzik hőseink.

Már-már azt hihetnénk, lassan vége a történetnek, amikor kiderül, hogy új barátjuk, Csifi-Csufi bajba került. Hogy őt megszabadítsák fogságából, visszatérnek a kalózoktól hemzsegő partra, ahol csapda várja őket. Alex, a királylány és az Abrafaxok újból fogságba esnek.

Most azonban két váratlan esemény segíti meg hőseinket. Egyrészt a kalózok fellázadnak vezérük ellen, másrészt a türelmetlen Srivijája herceg érkezik meg egy mentőexpedíció élén. Így aztán barátaink kiszabadulnak, a kalózok fogságba esnek, a szerelmesek egymásra találnak. Mondhatnánk, hogy minden jó, ha a vége jó, ám sajnos szegény Alex búvárhajóját elsodorják a hullámok, így ő bánatában le is mond az új kalandokról. Inkább hazatér szerelméhez, Roxánához.

Az Abrafaxok azonban hamarosan ismét zavaros ügyekbe keverednek...

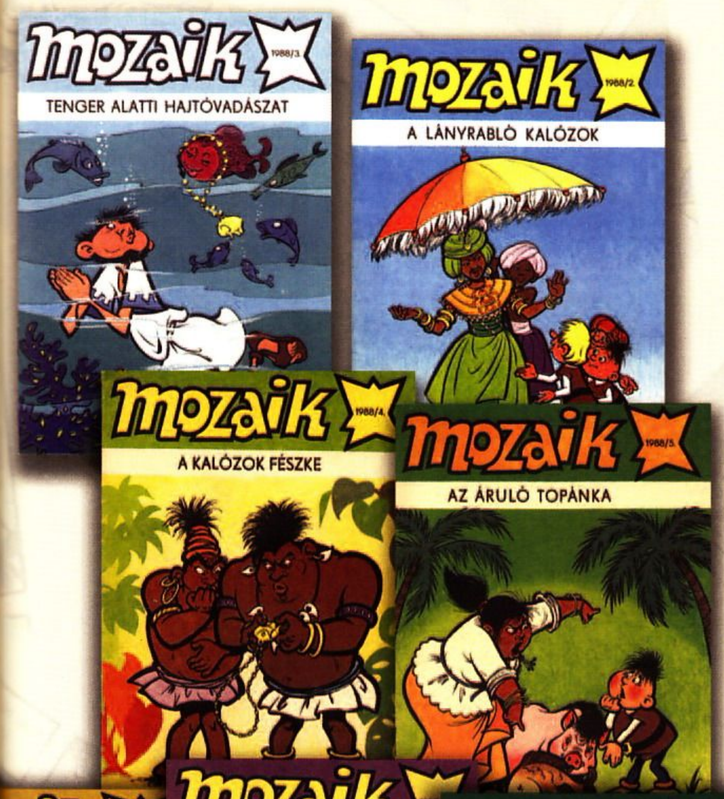

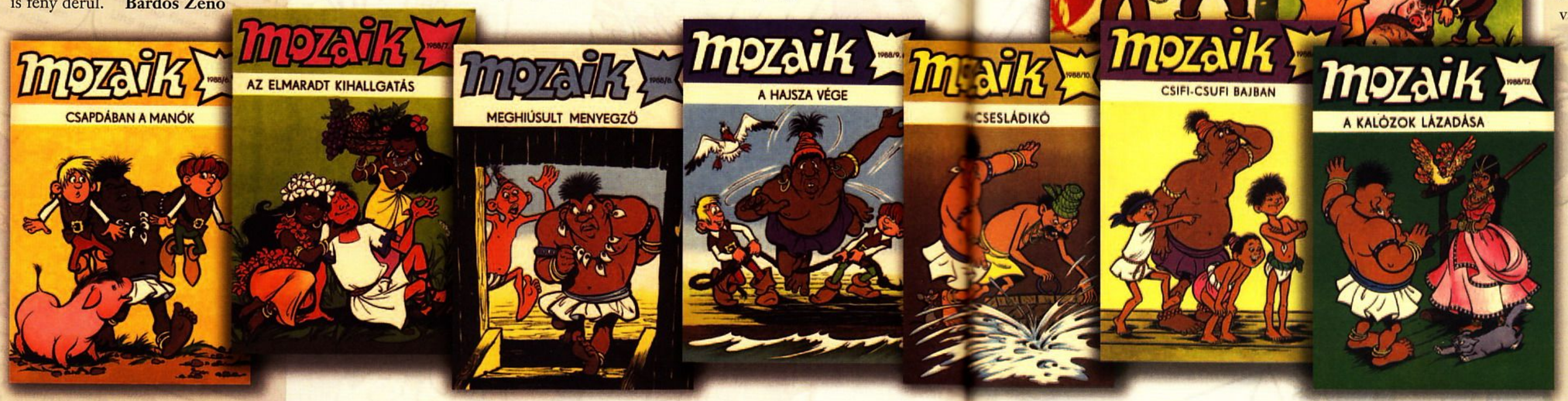

A Mozaik tartalmas világa

1977-ben első osztályos gyermekként nővérem jóvoltából jutottam hozzá az első Mozaikjaimhoz. A színes rajzolt borítók valamint az újságok átlagostól kisebb mérete arra késztetett, hogy lapozgatni kezdjem őket. Először csak a képeket nézegettem, majd később olvasgatni kezdtem a rövidebb szövegeket és így lassan kibontakozott előttem a velencei történet varázslatos világa. Ezek után az iskolában elkezdtem keresni a többi Mozaik olvasó gyereket és egymás plusz számait csereberélve lassan az egész történetet sikerült összegyűjtenem. Majd 1980-tól 1990-ig előfizetőként minden számhoz hozzájutottam. A Mozaik megszűnésével érdeklődésem is csökkent az újság iránt, egészen az első újkori 2001. októberi szám megjelenéséig. Ekkor kezdtem újra kapcsolatot keresni a többi gyűjtővel. Majd a gyermekkori sorozatom teljessé tétele érdekében valamint a többi Mozaikgyűjtő társasága miatt a Mozaikos Találkozók állandó résztvevőjévé váltam. Jelenleg is szívesen olvasgatom magam és fiaim örömére a régi és az új számokat, mivel visszahozza számomra gyermekkorom gondtalan éveit. Fiaim pedig a Mozaik tartalmas, színes világa segítségével remélem, olvasóvá válnak. **Kratancsik Dénes**

1988. Március 30. Budapesten megalakul a Fidesz, az első formálisan is létrejövő ellenzéki csoport. • Június 27. Több tízezer ember tüntet a Hősök terén a romániai falurombolási tervek ellen. • November 29. Grósz Károly egy pártaktivaülésen fehérterrorról, ellenforradalomról beszél. Kijelenti, hogy az egypártrendszert fenn kell tartani.

Amíg a buborékokig eljutottunk

Az Amerika sorozat és az Irgum-Burgum Bendegúz füzetek úgy jelentek meg, hogy a történetet a kép alá írták, mintegy kommentálva az eseményeket: a kép egységét így nem zavarta meg a szöveg. A Keleti kaland, amely az utolsó, eredeti Digedag történet volt, szakított ezzel a szerkezettel: a szövegek a képen belül, a kép tetején vagy alján jelentek meg, négyszögletes keretben. Technikai okok miatt a képregényekből megismert szövegbuborékok helyett a szöveg – Digedagék keleti kalandjához hasonlóan – a kép tetején vagy alján négyszögletes keretben jelent meg. Az 1989-ben elindult japán-történetek szakítottak a négyszögletes szövegbuborékokkal: a nyugati képregények mintájára kerek szövegbuborékokat kezdtek alkalmazni. A '90-es japán történet impresszumában nevezték először comic-nak az újságot, addig csak "Bildzeitschrift"-ként jelölték, hogy véletlenül se utaljon a nyugati „szennyirodalomra".

Nagy András

1989/2–1990/7 Kardok és levelek

1989/2–1990/7

Ismét egy hosszú, két éven keresztül bonyolódó, fordulatos, több szálon futó történet következik. A három manó szívesen látott vendég Srivijája herceg országában és látszólag az égvilágon semmi dolguk nincs. Mivel agyafúrt fickóknak tartják őket, valójában a király tanácsadóiként szerepelnek. Történik egy alkalommal, hogy a fejedelemhez mongol követek érkeznek, akik – miután elfoglalták Kínát – most Japánra fenik a fogukat. Szövetséget kínálnak és segítséget kérnek a Malaka-félsziget uralkodóitól. A király – persze az Abrafaxok tanácsára – elutasítja a szövetséget, és ezzel megpecsételi a manók sorsát.

A király korábbi tanácsadója ugyanis rábeszéli a követeket, hogy rabolják el a manókat. Így ő megszabadul a kellemetlen tanácsadókonkurenciától, a nagy Kán pedig három eszes szolgára tesz szert.

Abrax, Brabax és Califax hamarosan a mongolok foglya lesz, ám a hajó, amelyen utaznak, a tengerbe vész. Még szerencse, hogy barátaink túlélik a vihart és ismeretlen partra sodródnak. Ismeretlen partra? Nem titok, ha elárulják, hogy Japánban találják magukat. Itt azonban – a hajóroncs egy töredéke alapján – mongol kémeknek vélik őket és úgy is bánnak velük, mint a spionokkal szokás.

Hamarosan megismerkednek egy másik fogollyal, akinek Onoe a neve, s aki elmeséli, hogy egy híres szamuráj kardjai után nyomoz. De valószínűleg foglyul ejtőjük, Ruki Szucuki, a partszakasz ura is meg akarja kaparintani az értékes fegyvereket.

1989. Március 22. Megalakul az Ellenzéki Kerekasztal. • Május 2. Megkezdődik a nyugati határon létesített műszaki határzár felszámolása, leomlik a vasfüggöny. • Június 16. 250 ezer ember vesz részt a Hősök terén Nagy Imre és mártírtársai újratemetésén.

Ismeretterjesztés

A történetekben fölbukkanó találmányok, a manók által bejárt tájak, korok és kultúrák sokszor kiáltottak magyarázat után. Nem is késlekedtek a szerkesztők s csaknem minden füzetben kitértek a legfontosabb tudnivalókra. Ahogy a kalandok egyre távolabbi korokba, egyre különlegesebb helyszínekre kerültek, a Mozaik is egyre határozottabban vállalta föl ismeretterjesztő jellegét.
Kezdetben csak a történetbe szőve magyarázta el egyik vagy másik szereplő a legfontosabb tudnivalókat, később azonban önálló felületet kapott egy-egy magyarázat. Ha fellapozzuk a régebbi füzeteket, minden másodikban találhatunk egy féloldalnyi kitérőt arról a korról, népről, kultúráról, személyről vagy találmányról, ami éppen fölbukkant a történetben.

Barátaink ügyesen megszöknek s el is jutnak a nagy szamuráj fegyverhordozójához. Mint kiderül, ő helyezte biztonságba a kardokat. Egy véletlen során a két nevezetes kard is a manók birtokába jut. Hamarosan Onoe is kiszabadul, így együtt indulhatnak útnak, hogy a nagy szamuráj fiának átadják a kardokat.

Meg is találják Jamatót, a szamuráj egyetlen gyermekét, de csalódniuk kell. A fiatalember a császári udvarban elpuhult, igazi lekvár lett és csak költeményeinek él. Hallani sem akar a szamurájvirtusról, még kevésbé a kardokról. A kardok azonban megteszik a magukét. Amint visszakerülnek jogos tulajdonosukhoz, mindjárt átalakítják a mamlasz Jamatót. Ember lesz a talpán. Még arra is képes, hogy elhagyja a császári udvart és a szamuráj életet választva fölajánlja szolgálatait a főparancsnoknak.

Közben azonban előkerülnek Ruki Szucuki adóslevelei, aki – mint kiderül – Jamató apjának tartozott, nem is kevéssel.

Ettől kezdve az adóslevelek körül bonyolódik a cselekmény. Illetve csak részben, mert hamarosan valódi mongol kémek is felbukkannak, ráadásul a partszakaszon árulók is akadnak s immár velük is meg kell küzdeniük barátainknak.

És itt most ismét tartsunk egy lélegzetvételnyi szünetet, mert a történet 1990-ben, a júliusi Mozaikkal véget ért. Hosszú időre megszűnt Magyarországon a Mozaik kiadása.

Hogy mi lett a sorsa Jamatónak, Ruki Szucukinak, az Abrafaxoknak és a kaland többi szereplőjének, az – ekkoriban úgy gondolták az olvasók – soha nem derülhet ki.

Szerencsére nem lett igazuk. 2005. májusától, exkluzív gyűjtői sorozat formájában a Mozaik új kiadója befejezte a történetet. Így ma már tudhatják a mindenre elszánt olvasók, hogy Abrax, Brabax és Califax nem csupán az adósleveleket szerzi vissza Jamató számára, de a mongol invázió megakadályozásában is részt vesz. Nagy ellenlábasuk, Ruki Szucuki elesik a mongolokkal vívott küzdelemben és a partszakasz parancsnoka a hős szamuráj fia, Jamató lesz.

Ezzel be is fejeződik a japán kaland és kezdődhet az új, a kínai történet. Később a manók a mennyei birodalomból egy időutazás révén a középkori Európába kerülnek, ám ezeket a kalandokat nem mesélhetjük el ebben a kötetben. Ma még sajnos nem tartoznak a Mozaik magyarországi történetéhez.

Az újabb Mozaikokban már önálló oldalakat kapott az ismeretterjesztő szöveg s így az olvasók egyre komolyabb kultúrtörténeti műveltség birtokába juthatnak.
Sajnos a hazai kiadás e tekintetben elmarad a német anyalaptól, hiszen ezek az ismeretterjesztő oldalak hiányoznak a magyar Mozaikból.
Azért persze az újság így is számtalan ismeretet, tudnivalót közvetít. Aki rendszeresen olvassa a Mozaikot, széles műveltségnek szerez biztos alapot.

A weboldal

Kedvenc lapunk internetes oldalát a Mozaik újbóli megjelenése után nem sokkal már szerkesztette is egy lelkes rajongó, Simon Zoltán.
A weblapot azóta is a lelkesedés üzemelteti, ám ez egyáltalán nem teszi amatőr munkává.
A www.abrafaxe.hu oldalra belépve rengeteg hasznos és érdekes információt találhatunk az újságról, a hazai és a német kiadóról, ellinkelgethetünk különféle rajongói oldalakra és természetesen levelezhetünk gyűjtőtársainkkal.
Újabban – a német Mozaikrajongók nyomására – német nyelvű oldalak is tájékoztatják az ide látogatókat a magyar Mozaik legfontosabb újdonságairól.

2001/10–2003/1

A szent kő

A 2001. októberében újraindult Mozaik több, mint tíz esztendő elmúltával vette föl újra az annak idején elejtett fonalat. Az új sorozat valójában a hét évvel korábban kiadott, azaz az 1994. februárban elkezdődött német történetet közli. Így a magyar olvasóknak nem csupán tíz esztendőt kellett várniuk a Mozaik folytatására, de egyelőre azt sem tudhatták meg, vajon mi történt a manókkal, míg a középkori Japánból az ókori Hellaszba keveredtek. Hogy a mi tíz esztendőnk a történet folyamatában csupán négy év, azaz ennyi maradt ki az annak idején befejezett és a most újraindult sorozat között, az majdnem olyan rejtélyes, mint a tér-idő kontinuitás. Alighanem csak Brabax értheti...

Az ókori Görögországban kezdődik a történet, mégpedig mindjárt izgalmas kalamajkával, nevezetesen azzal, hogy Abrax elszakad barátaitól, Brabaxtól és Califaxtól. Rabszolgasorba kerül, ám varázslatos körülmények között hamarosan kiszabadul. Az aprócska kitérőt csupán azért teszi, hogy megismerkedjen és örökre össze is vesszen a gonosz Phizimakhossal, aki ettől kezdve három éven keresztül kíséri barátainkat, ha jóban nem is, de rosszban mindenképpen.

Az Abrafaxok a történet kezdetén a periklészi Athénban keverednek kisebb-nagyobb kalandokba, míg végül útra kelnek, hogy a város szent kövét visszaszerezzék a tolvaj Phizimakhostól. Sikerrel is járnak, ám a kő végül mégiscsak megsemmisül.

Barátaink ugyan keseregnek kicsit, ám kárpótolja őket az új tennivaló, egy elveszett ifjú felkutatásának feladata. A fiú nyomain haladva Delfibe, a híres jósdába utaznak, ahol – s ez már a következő történethez tartozik – felfedeznek egy ősrégi fekete obeliszket, rajta önmaguk képmásával. Az oszlop Egyiptomból származik, a manók tehát a rejtély nyomába indulnak, hogy a fáraók földjén leljenek magyarázatot arra, hogyan kerülhetett képük az ezer esztendős emlékműre. Útközben mellesleg helyreállítják az olimpiai békét és megjárják Krétán a Minotaurosz labirintusát. Végül azonban mégiscsak megérkeznek Egyiptomba, ahol természetesen nem csupán az oszlop titkára derül fény, de ezer veszélyesebbnél veszélyesebb kaland is várja őket.

A papírgyűjtés volt az igazi kánaán

A buszra várni kellett, így az újságos kirakatát kezdtem nézegetni, ahol egy kedves címlapot pillantottam meg: egy hetyke bajuszos férfi egy lovas kocsi ajtaját nyitja ki és onnan egy tömzsi vigyorgó alak ugrik le.
- Tessék mondani, mennyibe kerül az az újság?
- Öt forint.
Hűha, ez nem olcsó, de a születésnapo a héten volt: megveszem. Miskolc másik végében laktam, ezért az út sokáig tartott, most viszont nagyon rövidnek tűnt, ahogy elmerültem a Mozaik olvasásában. Majdnem elfelejtettem leszállni.
Otthon folytattam és amikor a végére értem, kezdtem elölről, valamint a képeket is aprólékosan elemezgettem. Nagyon érdekelt a történet folytatása, meg az előzmények is. Bár egy-két osztálytársamtól sikerült több régi számot beszerezni, mégis a papírgyűjtés volt az igazi kánaán. Társadalmi munkában vállaltam az újságok átvétel utáni pakolását, így rövidesen rengeteg számhoz jutottam. Azt még akkor nem igazából értettem, hogy miért van Abrafax és Digedag is...
Lehet, hogy közben én cseperedtem fel, de néhány év után már nem találtam olyan jónak a történetet és a rajzok sem voltak már az igaziak.
Így a gyűjtés abbamaradt, csak az A2-es lapokra indigóval átrajzolt majd filctollal kiszínezett borítók emlékeztettek a kedvencre. Ki gondolta volna még ekkor, hogy a következő évszázadban egy apró szikrából láng fog gyúlni. 2001. telén a nagyobbik fiammal egy újságos stand előtt álldogáltunk és hagytam, hogy kedvére nézelődjön. Ekkor kivett egy újságot a sok közül és rámutatva kérdezte:
- Apa, ezt megveszed nekem?
Nos, igen, ez az újkori Mozaik első száma volt. Természetesen megvettem, hiszen most már látom, amit gyermekkoromban nem tudtam: a Mozaik egy egyedülálló lap, ami szép grafikákon keresztül erőszakmentesen mesél el történelmi korokat. Egy olyan újság, ami a mai, gyermekeinkre záduló média-áradattal szemben meg tudta őrizni az igazi értékeket!

Simon Zoltán

2001. Az év elején megjelenik a Mozaik Detektívpalánták című kötete. Ezzel ismét Magyarországra érkezik Abrax, Brabax és Califax. • **Szeptember 11.** Az Al-Kaida terrorszervezet elsöprő erejű támadást hajt végre az Egyesült Államok ellen. • **Október.** Ismét havi rendszerességgel jelenik meg a Mozaik. **2002.** Április 7. és 21. A Magyar Szocialista Párt győz a választásokon; a miniszterelnök Medgyessy Péter. • **Október 10.** Kertész Imre kapja meg első magyarként az irodalmi Nobel-díjat. • **Az év folyamán:** A Napi Gazdaság értékelése szerint az elmúlt évek legnagyobb csökkenését mutatta 2002. negyedik negyedében a magyar lappiac. Némelyik gyermeklap 20-30%-ot is vesztett népszerűségéből.

Áraink

Kezdetben 4 Ft-ba, majd 1973. júliusától 5 Ft-ba kerültek a füzetek. 1981. júniusától 8 Ft-ba került a MOZAIK. 1989. októbere és decembere között 7 Ft-ra csökkent, majd 1990-ben 16 Ft-ra emelkedett az újság ára.
Amikor 2001-ben újra indult a magyar Mozaik, 390 Ft-ba került egy-egy szám. A lap ára 2004. januárjában emelkedett 448 forintra és azóta nem változott.

2003/2–2004/10

Ámon vagy Aton

Egyiptom az Abrafaxok megérkezésekor, azaz időszámításunk előtt 440. tájékán perzsa uralom alatt állt. (Hogy történetünk éppen ekkor játszódik, azt onnan tudhatjuk, hogy a Görögországban zajló események kezdetén az athéni Akropolisz építkezéseihez kötődik néhány szál, a 2001. októberi első Mozaik címlapján a be nem fejezett Parthenont láthatjuk. Márpedig az Athéné istennő tiszteletére emelt templomot i. e. 447. és 432. között építették.) Ez persze annyira nem lényeges, fontosabb viszont az, hogy Görögországból nem csupán Abrax, Brabax és Califax, de új barátnőjük, Szibilla, az ifjú és csinos jósnő is Egyiptomba érkezik. Noha ez csupán annyiban befolyásolja az eseményeket, hogy Brabax őrülten beleszeret a szép püthiába, ám annál inkább hatással van a történetre az a tény, hogy ugyancsak a Nílus földjére jön a rettenetesen gonosz és hataloméhes Skrotonos, valamint hű szolgája, a minden hájjal megkent Phizimakhos. Ezentúl tehát ők ketten képviselik a gonosz oldalt, barátaink pedig a jókért küzdenek.

Mindjárt a történet elején betévednek a főszereplők egy piramisba, ahol visszaszáguldanak az időben nagyjából ezer esztendőt, s IV. Amenhotep, azaz a vallásújító Echnaton fáraó halálának évébe (i.e. 1347.) érkeznek. Mivel az uralkodó halott, reformjai ellen harcot kezdenek az eddig félretolt Ámon-papok. Élükre a gonosz Skrotonos áll, aki a történet második felére megszerzi a hatalmat és egyértelmű ura lesz Egyiptomnak. Az Abrafaxok természetesen a trónörökös, Tutanhamon és anyja, Nofretiti mellé állnak és rendkívüli kalandokon keresztül segítik hatalomra az igaz uralkodót. Közben Szibilla és egyiptomi kedvese, Kimásh is az események középpontjába kerül, egyikük a királynő bizalmasa, másikuk a Skrotonos rémuralma ellen lázadó egyiptomiak vezére lesz.

A történet természetesen boldog véget ér. Nem csupán a trónbitorló Skrotonos nyeri el méltó büntetését, de a hatalom is visszaszáll a jogos örökösre, az igazságos Tutanhamonra. És persze az is kiderül, hogyan kerültek barátaink a fekete obeliszkre: a hálás egyiptomiak állítanak így emléket megmentőiknek, a bátor manóknak. Az oszlopot pedig a Görögországba visszatérő Kimásh és Szibilla viszi magával a hellének földjére.

A történetről annyit mindenképpen érdemes még elmondani, hogy megbízható egyiptológusok szerint a Mozaik e sorozatában remekelt, hiszen rendkívül hitelesen írja le az Echnaton halálát követő eseményeket. (Igaz, sem a gaz Skrotonos, sem a három manó nem szerepel a történelemkönyvekben...)

Iskolai program

Egészen különleges eleme a Mozaik magyarországi történetének az az iskolai szövegértési program, amelyet a naszályi Angyalffi Mátyás Általános Iskolában indítottak el. Marosi László igazgató úr szerint a Mozaik történelmi, kultúrtörténeti ismeretterjesztő tartalmával és erőszakmentes, értékorientált, ugyanakkor a gyermekek számára rendkívül vonzó, kalandos, izgalmas és szellemes tartalmával kiválóan alkalmas arra, hogy az ismeretszerzésben segítse a gyerekeket, az olvasás élményét megismertesse a tanulókkal. A programba még a legrosszabb tanulókat is sikerült bevonni a Mozaik erényeinek köszönhetően. Az iskola igazgatója által küldött fotókon jól látható a Mozaik gyermekmagazinhoz mellékelt kitöltendő kérdőív, a gyerekek arcán az elmélyült, de örömteli munka tükröződik.

2003. Április 12. Az eredményes EU-népszavazáson az érvényesen szavazó választópolgárok 83,76 %-a IGEN választ adott. • Október 20. Az Abrafaxe-tól az N-Press Kiadó veszi át a Mozaik gondozását. • 2004. Április. A Ratius Kiadó veszi át a Mozaikot. • Május 1. Magyarország csatlakozik az Európai Unióhoz. • Szeptember 27. A köztársasági elnök Gyurcsány Ferencet bízza meg a miniszterelnöki teendők ellátásával.

Mozaikos poénok

Kedvenc újságunkban időről időre egészen elvetemült grafikai viccek bukkannak föl. E tréfálkozás általában nem tartozik a kiadói elképzelések közé, ám a szerkesztők mosolyogva hagyják megjelenni a grafikusok bájos ötleteit. A humor többnyire valami jól elrejtett, oda nem illő, megdöbbentő grafikai elem. Aki észreveszi, jót mulat magában. Akinek a szeme elsiklik fölötte, az élvezheti a történetet.
A rajzolók tréfálkozása a rajongók körében igazi mozgalmat indított el. Egy-egy poén felfedezője körülírva a viccet, arra kéri a többieket, fejtsék meg, hol látható az említett tréfa. Néhány nap múlva már hemzsegnek az interneten a válaszok.
Tegyünk föl hát most mi is néhány egyszerű kérdést, a fiatalabb olvasókra gondolva, persze az újkori Mozaikokból.
A Mozaik 2. számában (2001. november) felbukkan egy napszemüveges hippi lány. Leginkább Yoko Ono-ra emlékeztet. Keresd meg!
A 35. számban, (2004. augusztus) egy nagy tömegben öngyilkos merénylő rejtőzött el. Megtalálod?
Végezetül az egyik legjobb tréfa: az 51. szám borítóján, a történelmi nevezetességek között nem csupán a süllyedő Titanicot fedezhetjük föl, de Asterix és Obelix otthonát, Gallfalvát is. Érdemes ezt is megkeresni.

2004/11– Eldorádó

Hallatlanul izgalmas kaland vette kezdetét az új Mozaik-sorozat 38. számával. Hőseink ez alkalommal az arany országát, Eldorádót keresik. A történet kezdete előtt persze vissza kell térniük az időszámításunk előtti évezredből az újkorba, s ezt a már ismert hispániai barlang segítségével meg is teszik. 1578-ba érkeznek.

A fordulatos események elején megismerkednek a rímfaragó Stexelseft Widóval, aki különféle kalamajkákba keveri a társaságot. Előkerül az álnok Csetepaté márki is, akinek, úgy látszik, mégiscsak sikerült visszajutnia a maga korába. Itt azért érdemes megemlíteni, hogy a gonosz márki az ókori Egyiptomban is fölbukkan, igaz csak szobor alakjában, de előbb-utóbb számíthatnak arra a Mozaik olvasói, hogy megismerhetik a gaz márki és persze az Abrafaxok újabb, ókori történetét.

De vissza Eldorádóhoz! Pontosabban előre Eldorádóba!

Barátaink ugyanis rendkívül fontos adatok birtokába jutnak. Bóbitás Nikodemus naplója leírja Eldorádó pontos koordinátáit, ám ezeket mintegy rejtjelezve adja meg, családja különféle eseményeibe rejti el. Ámde a felfedező a hebehurgya Widó rokona, így a versfaragó könnyedén megfejti a kódot. Barátok és ellenfelek ilyen módon egymásra utalva, versengve, viaskodva haladnak az Újvilág titokzatos városa felé. Útközben természetesen számtalan fordulatos kalandot élnek át, míg végül...

De erről egyelőre egy szót se!

E kötet 2006. februárjában jelenik meg s bár nyilván nagyon sokan fogják lapozgatni évek, évtizedek múlva, mégsem követhetjük el a jelenlegi olvasókkal szemben azt a bűnt, hogy eláruljuk a történet végét.

Érdekességként annyit jegyzünk csak meg, hogy a történet folyamán – a német számozás szerinti ötszázadik, jubileumi Mozaik újságban – felbukkan Abrax, Brabax és Califax elődje, Dig, Dag és Digedag. Ők azonban a megemlékezéshez és nem a történethez tartoznak.

1987 1981
1986 1980
1985 1979
1984 1978
1983 1977
1982 1976

Német MOZAIK címlapok

1976 – 1998

Tervek, újdonságok

A 2005-ös esztendő rendkívüli fordulatot hozott a magyar Mozaik történetében. Az újságot 2004. közepe óta gondozó Ratius Kiadó – élvezve a német kiadó, a Mosaik Steinchen für Steinchen támogatását – segítséget kapva a lap kiadásában résztvevő partnerektől és nagyon nagy mértékben támaszkodva a Mozaik körül kialakuló és ismét megerősödő gyűjtői táborra radikális újításokat vezetett be.

A vállalkozás céltudatosan véghezvitt marketingstratégiájának köszönhetően jelentősen bővült a vásárlók és előfizetők köre. Sorra-rendre kerültek elő a ma már felnőtt korba lépett hajdani rajongók és szédületes iramban kezdett nőni a gyermekkorú olvasók tábora. Rövid esztendő alatt csaknem húsz százalékkal emelkedett a vásárlók és előfizetők száma.

Az év derekán a kiadó megkezdte az 1990-ben be nem fejezett japán-kínai történet hiányzó tizennyolc számának kiadását. Mivel e tekintetben csak a régi gyűjtőkre számíthatott a szerkesztőség, az exkluzív kiadványsorozat számonként mindössze 250, számozott illetve névre szóló példányban került kinyomtatásra.

Az olvasók lelkesedését tapasztalva a kiadó már komolyabb vállalkozásba is foghatott. 2005. karácsonyára megjelentette az összesen negyvenhat kötetből álló réges-régi Digedag sorozat első kötetét. Az általában négy füzetet tartalmazó, kemény táblás könyvek kiadásával

A retró

Furcsa valami a divat. Időről időre visszakanyarodik elmúlt korokhoz, ilyenkor mindenki úgy érzi magát, mintha húsz, harminc, ötven évet fiatalodott volna. Az évtizedünk derekán kirobbanó retróláz újra elénk vetette az ABBA és a Boney M zenéjét, divatba hozta a hatvanas évek csőbútorait, műanyagszövésű lámpaernyőit és természetesen divatba hozta a Mozaikot is. Aki ad magára valamit, az manapság csakis Mozaikot olvas. Persze az igazi rajongók nem csupán a divat miatt kedvelik ezt a nagyszerű újságot. Tisztában vannak örök értékeivel is. Ráadásul a Mozaik legtöbb olvasója gyermek, így aztán fogalma sincs arról, mi az a retró, hogyan kellett játszani Gazdálkodj okosan-t, mit tartalmazott a kisdobosok hat pontja, sőt még azt sem tudja – egyelőre nem is érdekli – ki volt Samantha Fox.

Rettenetes árak

A Mozaik sok tekintetben a bélyeggyűjtésre hasonlít. Igazi gyűjtők számára egy 71/1-es Digedag vagy egy számozott gyűjtői kiadvány minden pénzt megér: igazi Kék Mauritius. A Mozaikhoz kapcsolódó kereskedelmi ügyleteket többnyire diszkréció takarja, ám néhány elképesztő üzletről biztos forrásból értesült a szerkesztőség. A legnagyobb összeg, amit Mozaikért adtak, az egymillió forintot is meghaladta. Egy hiánytalan magyar nyelvű Mozaik gyűjteményért fizette ki a rettenetes summát egy megszállott rajongó.

A korai hetvenes évek újságjainak ma már döbbenetes ára van. Tízezer forint egyáltalán nem sok egy hibátlan példányért. De az újabb kiadványok között is akad néhány olyan, amely ma már csak csillagászati összegért szerezhető be. Az 1990. és 1992. között ki nem adott, ám 2005-ben limitált

a Ratius Kiadó harminc évvel ezelőtt keletkezett igényekre ad választ. Végre magyar nyelven is napvilágot láthat a Magyarországon csak töredékesen megjelent Hannes Hegen-féle sorozat 1955. és 1975. között készült húsz esztendejének csaknem teljes anyaga. A könyvek az elkövetkezendő tíz év folyamán háromhavonta, és ugyancsak kis példányszámban jelennek meg.

A nekibátorodott Kiadó természetesen az Abrafaxokról sem feledkezett el. A Mozaik korábbi hazai kiadói három nagyalakú Abrafax-kötetet jelentettek meg. A „Detektívpalánták", a „Na még egyszer, Robin!" és a „Kongó" után a kiadóváltás nehézségei egy időre zárójelbe tették az újabb önálló történeteket tartalmazó könyvek kiadását. A Ratius Kiadó – az elkötelezett olvasóközönség lelkesedését tapasztalva – azonban immár bátran vághat bele újabb Abrafax könyvek sajtó alá rendezésébe. 2006. derekán várhatóan megjelenik a „Vitorlát föl, Robin!" és ezentúl minden esztendőben megismerhetik az olvasók Abrax, Brabax és Califax néhány új – a füzetben megjelenő történetektől független – kalandját.

mennyiségben megjelentetett gyűjtői sorozat egy példánya több, mint tizenhatezer forintért talált gazdára. De ilyen névre szóló illetve számozott újságot kínáltak már harmincezer forintért is. Hogy megvette-e valaki, arról nem tudunk. Éppen e könyv szerkesztésének idején láthattak a kora délutáni tévénézők egy Hawaii-n játszódó Magnum-epizódot, amelyben Tom Selleck egy régi Mozaikra bukkanva így kiált föl: – Fiúk, nézzétek, mit találtam: Dig, Dag, Digedag! Tudjátok, micsoda kincs ez az újság?! A film írói nagyjából jól mérték föl a régi Mozaikok értékét. A történet végére ugyanis kiderül, hogy az eladott újságokból fedezték Magnum kórházi ápolásának költségeit, ami – az USA ellátórendszerét ismerve – borsos összeg lehetett.

A Digedag kötetek

Amerika sorozat: 152-211. füzet
15 kemény borítós kötet. Könyvenként 4 füzetet tartalmaz 100-100 oldalon.
Irgum-Burgum sorozat: 90-151. füzet
10 kemény borítós kötet. Az első könyv 8 füzetet tartalmaz 196 oldalon, a többiben 6 füzet található 150-150 oldalon.
Római sorozat: 13-24. füzet
3 kemény borítós kötet. Könyvenként 4 füzetet tartalmaz 100-100 oldalon.
Világűr sorozat: 25-57. füzet
(kivéve az 53. és az 54. füzetet)
6 kemény borítós kötet. Könyvenként 4 füzetet tartalmaz 100-100 oldalon.
Találmányok sorozat: 35-89. füzet
(kivéve a 36- 44., illetve a 51-57. és a 61., 62. füzetet) 9 kemény borítós kötet. Könyvenként 4 füzetet tartalmaz 100-100 oldalon.
Kelet sorozat: 212-223. füzet
3 kemény borítós kötet. Könyvenként 4 füzetet tartalmaz 100-100 oldalon.
(A sorozatban ki nem adott 28 füzet újraközléséhez Hannes Hegen soha nem járult hozzá.)

1999

2000

2001

2002

2003

2004

2005

Német MOZAIK címlapok

1998/7–2005/12

Roxane

ERRENTES

1998

Caspar Wanderdrossel